

Durum ve Tahmin

KÜMES HAYVANCILIĞI

2015

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

**TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE**

**Durum ve Tahmin
KÜMES HAYVANCILIĞI
2015**

Zehra ÇİÇEKGİL

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
zcicekgil@gmail.com

TEPGE YAYIN NO:265
ISBN: 978-605-9175-40-1

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazarlara aittir ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

ÖNSÖZ

“Durum ve Tahmin Raporları” Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE) çalışmaları için bilgi ve veri tabanı oluşturmayı, sektörde ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, kümes hayvancılığında bir önceki yıla ait üretim, kullanım (tüketim, ihracat, ithalat, fiyatlar ve yılsonu stoklarında ortaya çıkan gerçekleştirmeler “Durum”, içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler ise “Tahmin” adı altında sistematik olarak incelenmektedir. Bu incelemeler dünyadaki gelişmeler de dikkate alınarak yapıldığından, ürün grubu ile ilgili olarak dünya ülkelerindeki durum da gündeme getirilmektedir.

Kümes hayvancılığı, hayvancılık sektörünün en gelişmiş ve teknolojiye en açık sektörüdür. Aynı zamanda hayvansal protein açığının kapatılmasında dünyanın elindeki önemli alanlardan biridir. Üretimini kolay ve hızlı olmasının yanında maliyetinin de düşük olması başlıca üstünlüklerindedir. Sağlıklı beslenme konusunda her geçen gün daha da duyarlı davranmaya başlayan tüketiciler kırmızı ete alternatif olarak, daha az yağlı ve daha ucuz olan kanatlı etlerine yönelmişlerdir. Son 20 yıldır bütün dünyada kanatlı eti üretimi ve tüketimi sürekli bir artış eğilimi göstermektedir. Dolayısıyla kümes hayvancılığı piyasasının izlenmesi ve gelişmelerin değerlendirilmesi gerekliliği de önem kazanmıştır.

Türkiye’de kümes hayvancılığı üretim dalında faaliyet gösteren ilgililer, istatistik verilerden başlayan yapısal ve ekonomik konuları içeren çok yönlü ve kararlı politikalar üretmek görevini üstlenmelidir. Enstitümüz tarafından hazırlanan “Kümes Hayvancılığı Durum ve Tahmin” raporunun güvenilir bir bilgi kaynağı olma özelliğine sahip olduğu düşünülmektedir. Bu raporun temel politikaların oluşturulması aşamasında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Raporun hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder ve çalışmanın konu ile ilgili gelişmeler hakkında sistematik ve güvenilir bilgi kaynağı olma niteliği sağlanmasını dilerim.

M. Cihad KAYA
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
DÜNYADA DURUM	1
Dünya Tavuk Eti Durum	1
Dünya Hindi Eti Durum	3
Dünya Tavuk Yumurtası Durum	4
DÜNYA TAHMİN	6
Dünya Tavuk Eti Tahmin	6
TÜRKİYE DURUM	9
Türkiye Tavuk Eti Durum	9
Türkiye Hindi Eti Durum	11
Dünya Tavuk Yumurtası Durum	12
TÜRKİYE TAHMİN	14
Türkiye Tavuk Eti Tahmin	14

TABLolar

Tablo 1. Dünya Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (bin ton)	2
Tablo 2. Dünya Hindi Eti Arzı ve kullanımı (bin ton)	4
Tablo 3. Kümes Hayvan Sayıları, 2014 (adet)	9
Tablo 4. Türkiye Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (ton)	11
Tablo 5. Türkiye Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (ton)	12
Ek Tablo 1. Dünya Tavuk Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)	15
Ek Tablo 2. Dünya Hindi Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)	17
Ek Tablo 3. Dünya Tavuk Eti Üretimi (bin ton)	19
Ek Tablo 4. Dünya Hindi Eti Üretimi (bin ton)	19
Ek Tablo 5. Dünya Yumurta Üretimi (milyon adet, bin ton)	20
Ek Tablo 6. Dünya Yumurta İhracatı (bin dolar)	21
Ek Tablo 7. Dünya Yumurta İthalatı (bin dolar)	21
Ek Tablo 8. Uluslararası Et Fiyat Endeksi (2002-2004=100)	22
Ek Tablo 9. Dünya Tavuk Eti İhraç Fiyatları (\$/ton)	22
Ek Tablo 10. Dünya Üretici Fiyatları (\$/ton)	23
Ek Tablo 11. Türkiye’de Türlerine Göre Kanatlı Hayvan Sayıları (bin adet)	24
Ek Tablo 12. Türkiye Kanatlı Verileri	24
Ek Tablo 13. Türkiye’de Kümes Hayvanları Kesilen Hayvan Sayısı ve Et Miktarı	25
Ek Tablo 14. Türkiye Yumurta Üretimi (milyon adet)	25
Ek Tablo 15. Türkiye Tavuk Eti İhracatı (ton, bin dolar)	26
Ek Tablo 16. Türkiye Hindi Eti İhracatı (ton, bin dolar)	27
Ek Tablo 17. Türkiye Tavuk Yumurtası İhracatı (bin adet, bin dolar)	28
Ek Tablo 18. Türkiye Tavuk Eti İthalatı (kg, dolar)	29
Ek Tablo 19. Türkiye Tavuk Yumurtası İthalatı (Gallus Domesticus) (bin adet, bin dolar) .	30
Ek Tablo 20. Türkiye Kümes Hayvancılığı Üretici Fiyatları (TL/baş, adet)	31
Ek Tablo 21. Türkiye Tavuk Eti ve Yumurta Tüketici Fiyatları (kg, adet)	32
Ek Tablo 22. İllere Göre Kümes Hayvanları Sayısı (İlk 30) (adet)	33

ŞEKİLLER

Şekil 1. Dünya Tavuk Eti Üretimi ve Ülkelere Göre Dağılımı (milyon ton)	1
Şekil 2. Dünya Tavuk Eti İhracatı ve Ülkelere Göre Dağılımı (milyon ton)	1
Şekil 3. Dünya Tavuk Eti Arzı (bin ton)	2
Şekil 4. Dünya Hindi Eti Üretimi ve İhracatı (bin ton)	3
Şekil 5. Dünya Yumurta Üretimi (milyar adet)	4
Şekil 6. Dünya Yumurta İhracatı (milyon \$)	5
Şekil 7. Dünya Tavuk Eti Üretici Fiyatları (\$/ton)	5
Şekil 8. Dünya Yumurta İthalatı (milyon \$)	5
Şekil 9. Dünya Tavuk Eti İhracatı (bin ton) (2014-2015)	6
Şekil 10. ABD, Brezilya Tavuk Eti İhraç Fiyatları (\$/ton)	7
Şekil 11. Dünya Tavuk Eti Arzı ve kullanımını (bin ton)	8
Şekil 12. Türkiye Tavuk Eti Üretimi (bin ton)	9
Şekil 13. Türkiye Tavuk Eti İhracatı (Irak) (ton)	10
Şekil 14. Kümes Hayvanları Üretici Fiyatları (TL/baş)	13
Şekil 15. Tavuk Eti Tüketici Fiyatları (TL/kg)	14

ÖZET***Dünyada Durum***

- ✚ Dünya tavuk eti üretimi 87 milyon ton, arzı ise 96 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya tavuk eti ihracat miktarı yaklaşık 10,5 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya tavuk eti ithalat miktarı yaklaşık 8,9 milyon ton olarak gerçekleşti.

Dünya Tahmin

- ✚ Dünya tavuk eti üretiminin 87,9 milyon ton, arzı ise 97,2 milyon ton olduğu tahmin ediliyor.
- ✚ Dünya tavuk eti ihracat miktarının 10,2 milyon ton olduğu tahmin ediliyor.
- ✚ Dünya tavuk eti ithalat miktarının 8,6 milyon ton olduğu tahmin ediliyor

Türkiye Durum

- ✚ Türkiye tavuk eti üretimi 1,9 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye tavuk eti ihracatı miktarı 337 bin ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye tavuk eti ithalat miktarı 302,9 ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye tavuk eti fiyatı 7,3 TL/kg olarak gerçekleşti.

Türkiye Tahmin

- ✚ Türkiye tavuk eti üretiminin 2 milyon ton olduğu tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye tavuk eti ihracat miktarının 295,7 bin ton tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye tavuk ithalat miktarının 797 ton olacağı tahmin ediliyor.

DÜNYADA DURUM

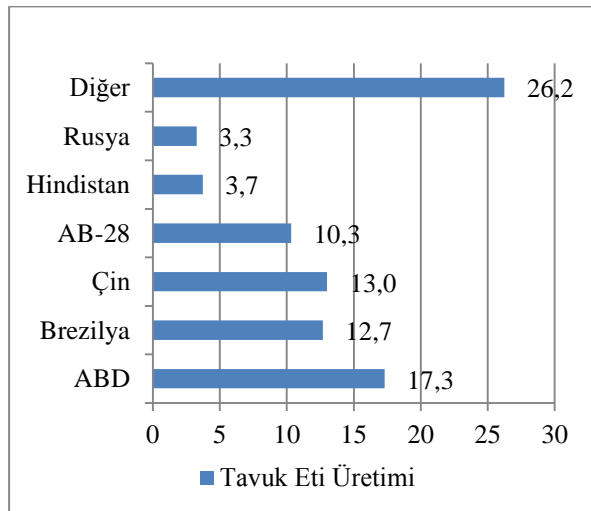
Dünya Tavuk Eti Durum

Kümes hayvancılığı, hayvancılık sektörünün en gelişmiş ve teknolojiye en açık sektörüdür. Aynı zamanda hayvansal protein açığının kapatılmasında dünyanın elindeki önemli alanlardan biridir (Anonim, 2015a).

Sağlıklı beslenme konusunda her geçen gün daha da duyarlı davranmaya başlayan tüketiciler kırmızı ete alternatif olarak, daha az yağlı ve daha ucuz olan kanatlı etlerine yönelmişlerdir. Son 20 yıldır bütün dünyada kanatlı eti üretimi ve tüketimi sürekli bir artış eğilimi göstermektedir (Anonim, 2015b).

Dünya tavuk eti üretiminde artış oldu

2014 yılı itibariyle dünya tavuk eti üretimi 86,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 1). Bir önceki yıla göre tavuk eti üretiminde artış oranı %2,4' tür. Dünya tavuk eti üretiminin %20'si ABD, %15'i Çin ve %15'i Brezilya olmak üzere toplam %50'si bu 3 ülke tarafından karşılanmaktadır. Türkiye ise yaklaşık 2 milyonluk tavuk eti üretimi ile dünya üretiminin %2'sini karşılayabilmektedir (Ek Tablo 1).

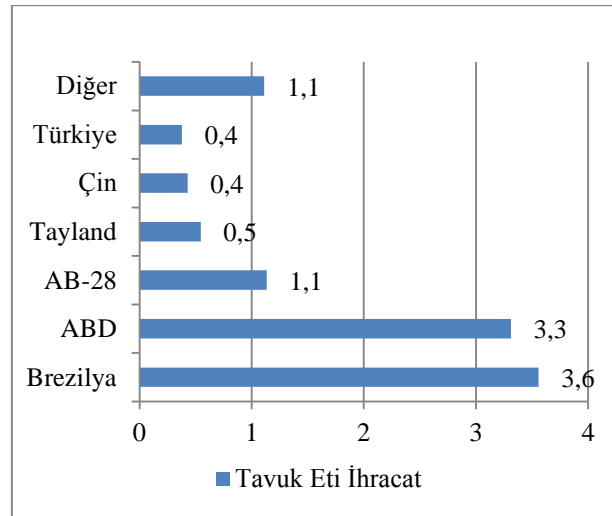

Şekil 1. Dünya Tavuk Eti Üretimi ve Ülkelere Göre Dağılımı (milyon ton)

Kaynak: Ek Tablo 3

Dünya tavuk eti ihracatı arttı

Dünya tavuk eti ihracatı bir önceki yıla göre %2'lik bir artışla 10,5 milyon tona yükselmiştir. Dünya tavuk eti ihracatında başlıca iki ülke Brezilya ve ABD olup, dünya ihracatının %66'sını karşılamaktadır. Brezilya 2014 yılında 3,6 milyon ton tavuk eti ihracatı ile lider ülke konumundadır ve dünya ihracatının %34'ünü tek başına karşılamaktadır. Brezilya'nın tavuk eti ihracatında en önemli ülke olmasında, düşük fiyata sahip olması etkilidir ve 2014 yılında üretilen tavuk etinin %28'i ihraç edilmiştir. ABD'nin tavuk eti ihracatı 3,3 milyon ton, AB ülkelerinin ise 1,1 milyon tondur. Türkiye ise 0,4 milyon tonluk tavuk eti ihracatı ile dünya ihracatında 6. sıradadır (Ek Tablo 1).

Şekil 2. Dünya Tavuk Eti İhracatı ve Ülkelere Göre Dağılımı (milyon ton) (2014)

Kaynak: Ek Tablo 1

Dünya tavuk eti ithalatı arttı

Dünyada 2014 yılı itibariyle 8,9 milyon ton tavuk eti ithalatı gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre tavuk eti ithalatında %2,3'lük bir artış olmuştur. Aynı yıl itibariyle; dünya tavuk eti ithalatında Japonya (%10), Suudi Arabistan (%8,7), Meksika (%8,1) ve Irak (%8,1) ilk sıralarda yer almaktadır (Tablo 1).

2008 yılında 1,1 milyon tonluk ithalatla ilk sırada yer alan Rusya'da, Avrupa Birliği ve ABD'nin yaptırım uygulamalarına karşılık; AB ve ABD'nin kırmızı et, tavuk eti ve süt ürünleri ithalatına yasak getirmesiyle yıllar

itibariyle tavuk eti ithalatında önemli düşüşler yaşanmıştır (TEPGE,2015). Nitekim Rusya tavuk eti ithalatı 2008 yılına göre yaklaşık %60,5'lik bir düşüş ile 460 bin tona gerilemiştir.

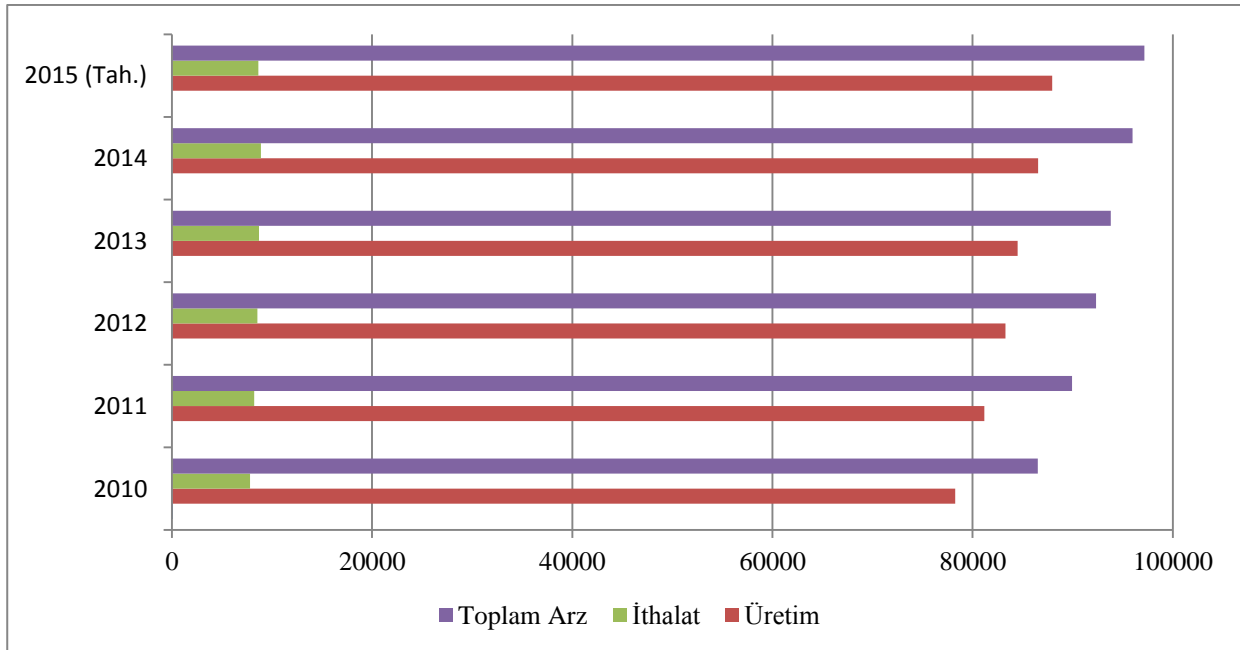
Tablo 1. Dünya Tavuk Eti Arzı ve Kullanımı (bin ton)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
ARZ						
Başlangıç Stokları	459	535	514	609	550	570
Üretim	78.246	81.159	83.282	84.494	86.549	87.944
İthalat	7.803	8.228	8.540	8.689	8.893	8.639
Toplam Arz	86.508	89.922	92.336	93.792	95.992	97.153
KULLANIM						
Tüketim	77.069	79.835	81.640	82.987	84.952	86.276
İhracat	8.904	9.573	10.087	10.255	10.470	10.231
Bitiş Stokları	535	514	609	550	570	646
Toplam Kul.	86.508	89.922	92.336	93.792	95.992	97.153

Kaynak: USDA, 2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)
1/Tahmin

2014 yılı dünya tavuk eti arz ve kullanımı incelendiğinde 2010 yılına göre %11'lik bir artış gerçekleşmiştir. 2014 yılında gerçekleşen toplam tavuk eti arzı 96 milyon tondur. Tavuk eti başlangıç stokları 550 bin ton, bitiş stokları

ise 570 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Yıllar itibariyle dünya tavuk eti tüketimi sürekli artarak 2014 yılında 85 milyon tona ulaşmıştır (Tablo 1).

Şekil 3. Dünya Tavuk Eti Arzı (bin ton)

Kaynak: Tablo 1

Dünya Hindi Eti Durum

Dünyanın pek çok ülkesinde hindi yetiştiriciliği önemli ekonomik değere sahip bir sektör haline gelmiştir. Dünyada yaygınlaşan sağlıklı beslenme trendlerinde düşük kolestrol ve yağ oranı ile hindi tercih edilen bir besin maddesidir (Yıldırım, 2004)

Dünya kanatlı eti üretiminde piliç etinden sonra ikinci sırada hindi eti üretimi yer almaktadır.

Dünya hindi eti üretiminde azalış gerçekleşti

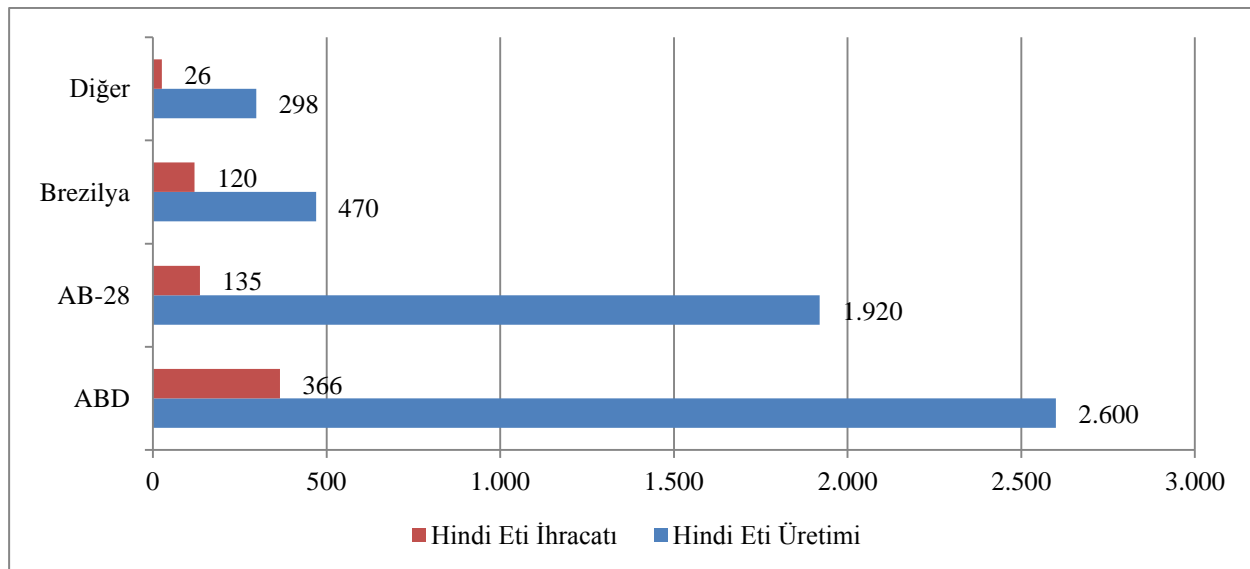
Bir önceki yıla göre hindi eti üretiminde azalış oranı %1,4' tür. 2014 yılı itibariyle dünya hindi eti üretimi 5,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretimin neredeyse yarısını %49,2'lik bir oranla ABD karşılamaktadır. 2. sırada ise %36,3'lük bir payla AB bulunmaktadır. ABD ve AB-28 dünya üretiminin %85,5 gibi büyük bir kısmını oluşturmaktadır ve hindi eti üretiminde büyük bir öneme sahiptir (Ek Tablo 4).

Dünya hindi eti ihracatı azaldı

Dünya hindi eti ihracatı bir önceki yıla göre %3,9'luk bir azalışla 647 bin tona düşmüştür. En önemli ihracatçı ülke 366 bin ton ile ABD olup, toplam hindi eti ihracatının %56,6'sını tek başına karşılamaktadır. İkinci büyük ihracatçı olan AB-28 ise 135 bin ton hindi eti ihracatı ile toplam ihracatın %20,9'unu gerçekleştirmektedir. Bir önceki yıl 2. büyük ihracatçı ülke konumunda olan Brezilya 140 bin ton ile 3. sıradır. Kanada ise 25 bin ton ihracat yapmıştır (Ek Tablo 2).

Dünya Hindi Eti İthalatı azaldı

Dünya toplam hindi eti ithalat miktarı 2013 yılında 349 bin ton iken, 2014 yılında 289 bin tona düşmüştür. Bir önceki yıla göre dünya hindi eti ithalatında %17,2 azalış gerçekleşmiştir. En önemli ithalatçılar 150 bin ton ile Meksika, 63 bin ton ile AB-28, 25 bin ton ile Güney Afrika, 22 bin ton ile Çin'dir (Ek Tablo 2).

Şekil 4. Dünya Hindi Eti Üretimi ve İhracatı (bin ton) (2014)

Kaynak: Ek Tablo2

Dünya hindi eti arz ve kullanımı incelendiğinde bir önceki yıla göre 2014 yılında %2,7'lik bir azalış gerçekleşmiştir. 2014 yılında gerçekleşen toplam hindi eti arzı

5,7 milyon tondur. Hindi eti başlangıç stokları 121 bin ton, bitiş stokları ise 114 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında hindi eti tüketimi 4,9 milyon tondur (Tablo 2).

Tablo 2. Dünya Hindi Eti Arzı ve kullanımı (bin ton)

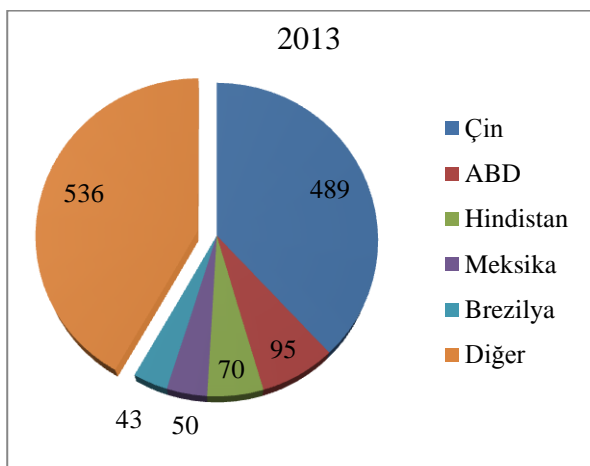
	2010	2011	2012	2013	2014
ARZ					
Başlangıç Stok.	134	102	106	147	121
Üretim	5.212	5.308	5.480	5.361	5.288
İthalat	360	336	373	349	289
Toplam Arz	5.706	5.746	5.959	5.857	5.698
KULLANIM					
Tüketim	5.023	5.010	5.105	5.063	4.937
İhracat	581	630	707	673	647
Bitiş Stok.	102	106	147	121	114
Toplam Kul.	5.706	5.746	5.959	5.857	5.698

Kaynak: USDA, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Dünya Tavuk Yumurtası Durum

2013 yılında dünya yumurta üretimi %2,6 arttı.

Dünya yumurta üretiminin %38'ini karşılayan Çin, en önemli yumurta üreticisidir. ABD ise toplam üretimin %7'lik kısmını oluşturarak, ikinci büyük yumurta üreticisi konumundadır. Hindistan, Meksika ve Brezilya ise diğer önemli yumurta üreticisi ülkelerdendir. Türkiye ise 2013 yılında yaklaşık 17 milyar adet yumurta üretimi dünya ülkeleri arasında ilk 10'a girmiştir (Ek Tablo 5).

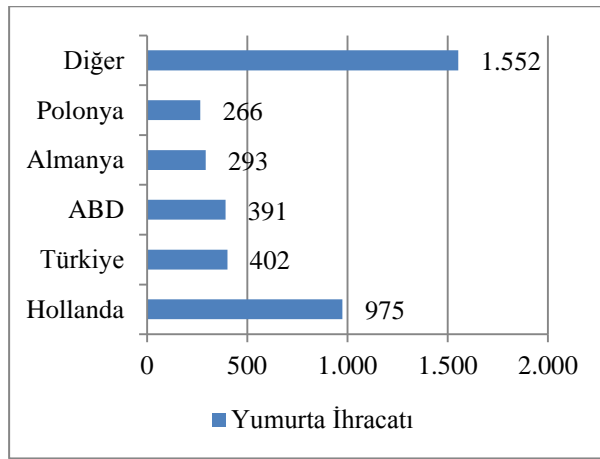

Şekil 5. Dünya Yumurta Üretimi (milyar adet)

Kaynak: Ek Tablo 5

Dünya yumurta ihracat tutarı %6,4 arttı.

2014 yılı dünya yumurta ihracat tutarı 3,9 milyar dolara yükselmiştir. En büyük ihracatçı ülke %25,1'lik pay ile Hollanda'dır. Dünya yumurta ihracat tutarının ¼'ünü tek başına karşılayan Hollanda 2014 yılında 975,3 milyon dolarlık ihracat yapmıştır. Türkiye ikinci büyük ihracatçı ülke olup, toplam ihracatın yaklaşık %10,4'ünü karşılamaktadır. 2014 yılında yaklaşık 401,6 milyon dolarlık yumurta ihracatı yapan Türkiye, yıllar itibariyle hızlı bir büyüme göstermiştir. Toplam yumurta ihracatının %10,1'ini karşılayan ABD, 2014 yılında 391,3 milyon dolarlık ihracat yapmıştır. Diğer yandan dünya yumurta ihracatının %7,5'i Almanya ve %6,9'u Polonya tarafından gerçekleştirilmektedir (Ek Tablo 6). Bir önceki yıla göre en yüksek artış oranına (%35,3) sahip olan Ukrayna'nın, 2010 yılından itibaren yumurta ihracat tutarı sürekli artış göstermektedir. Bu artışın sebebi, Ortadoğu ülkelerinde istikrarsızlık ve Ukrayna'nın bu ülkelerde pazar payı elde etmek için yumurtayı ucuz fiyatlarla piyasaya sürmesinden kaynaklanmaktadır (Yum-Bir).

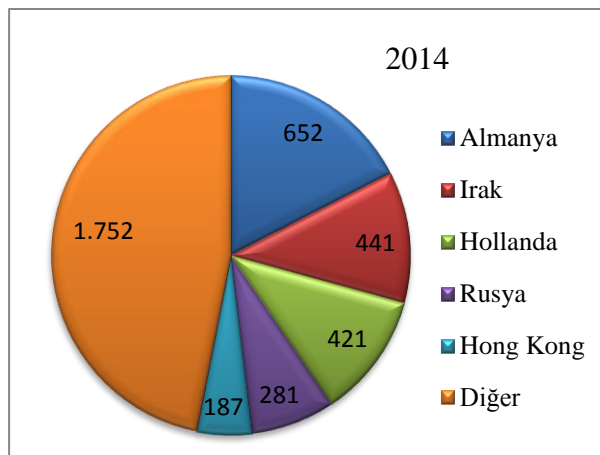

Şekil 6. Dünya Yumurta İhracatı (milyon \$)

Kaynak Ek Tablo 6

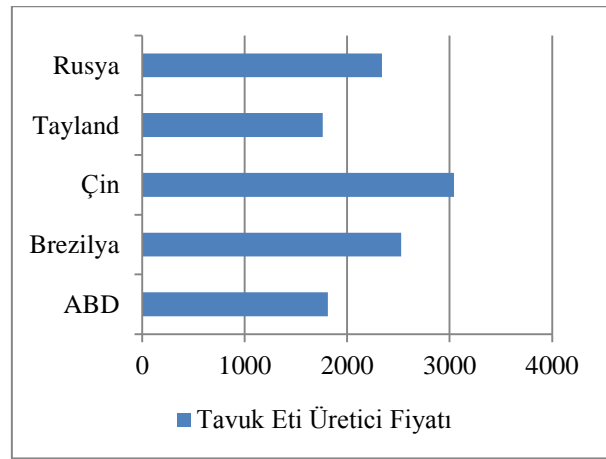
2014 yılında dünya yumurta ithalatı arttı

Dünyada bir önceki yıla göre %0,7'lik artışla toplam 3,7 milyar dolarlık yumurta ithalatı gerçekleşmiştir. En büyük ithalatçı ülke Almanya'dır. Almanya 2014 yılında 652 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirmiş olup, bu değer toplam ithalatın %17,5'lik kısmını oluşturmaktadır. İkinci büyük yumurta ithalatçısı olan Irak, bir önceki yıla göre %11 düşüş ile 2014 yılında yaklaşık 441 milyon dolarlık ithalat yapmıştır. Irak'ın ithalat tutarı düşmüştür. Hollanda da önemli ithalatçı ülkelerden olmakla birlikte toplam ithalatın %11'lik kısmını karşılamaktadır. Rusya, Hong Kong ve Meksika diğ er önemli ithalatçı ülkelerdir (Ek Tablo 7).

Şekil 8. Dünya Yumurta İthalatı (milyon \$)

Kaynak: Ek Tablo 7

Şekil 7. Dünya Tavuk Eti Üretici Fiyatları (\$/ton)

Kaynak: Ek Tablo 10

Dünya Üretici Fiyatları

Tavuk eti, hindi eti ve yumurta ihracatında ilk sıralarda yer alan ABD'nin fiyat avantajına sahip olduğu görülmektedir. 2013 yılında ABD'de tavuk eti üretici fiyatı 1.810 \$/ton iken, Brezilya'da 2.527 \$/ton ve Çin'de 3.041 \$/ton olarak gerçekleşmiştir. ABD'de hindi eti üretici fiyatı 1.904 \$/ton iken Meksika'da 4.080 \$/ton ve Fransa'da 2.349 \$/tondur. 2014 yılında yumurta ihracatında ilk sırada yer alan Hollanda'nın yumurta üretici fiyatı 1.220 \$/ton olup, fiyat avantajı açıkça görülmektedir. ABD'de yumurta üretici fiyatı 1.503 \$/ton ve Polonya'da 1.403 \$/ton olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 10). 2014 yılında Hollanda, ABD ve Polonya'nın yumurta üretici fiyatları artarken, Türkiye ve Ukrayna'nın fiyatları ortak ihrac pazarına sahip olmaları ve rekabet yarışı sebebiyle düşmüştür.

DÜNYADA TAHMİN**Dünya Tavuk Eti Tahmin*****Dünya tavuk eti üretiminde artış olması beklenmektedir***

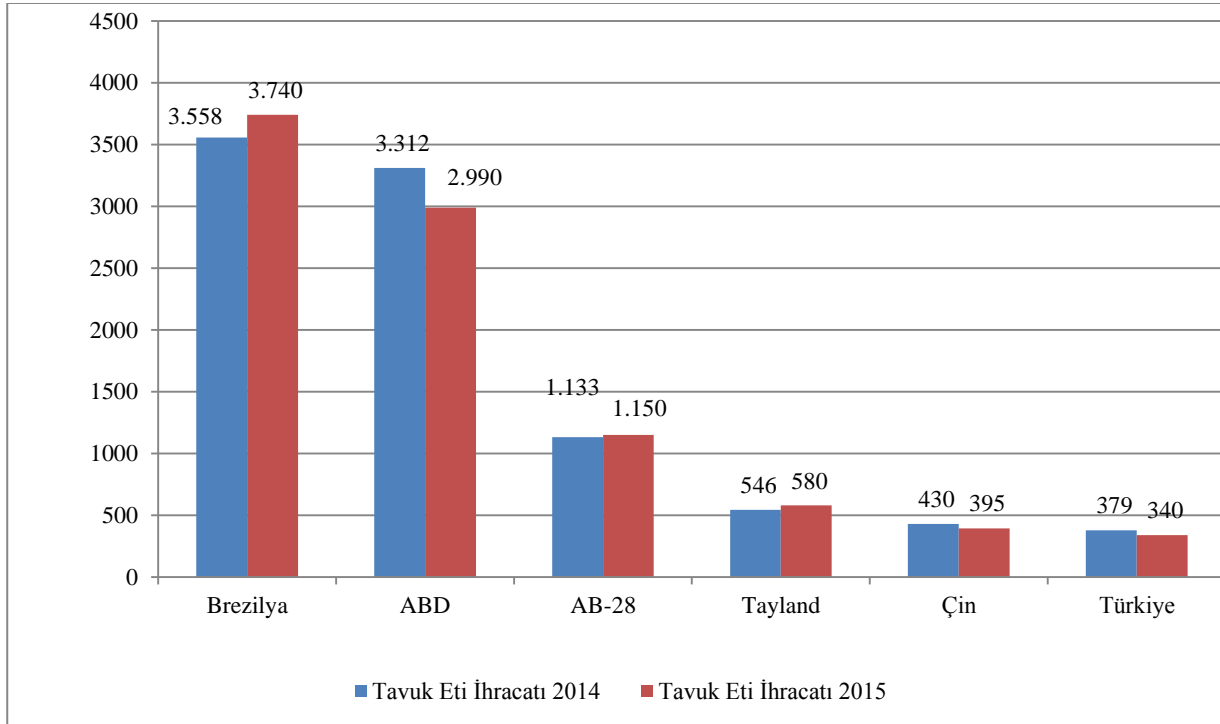
Aralık 2014 ile Haziran 2015 arasında ABD’de yaşanan yüksek patojenik kuş gribi salgını ülkenin tavukçuluk sektörü tarihindeki en şiddetli olay olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha çok yumurtacı tavuk ve hindilerde görülen salgının, 7 milyon hayvanı etkilediği belirtilmiştir. Ancak et tavukçuluğundaki etkisi yok denecek kadar azdır (USDA, 2015).

USDA son verilerine göre dünya tavuk eti üretiminin 2015 yılında 667 bin ton artarak 87,9 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. 2015 yılı tavuk eti üretim artışı %3,9 olarak beklenmektedir. Dünya tavuk eti üretiminin %20,4’ü ABD, %14,9’u Çin ve %14,8’i Brezilya tarafından karşılanmaktadır ve bu ülkelerin üretimin yarısını karşılaması beklenmektedir. Üretimde ABD 18 milyon ton ile lider konumdadır. Bu üretimin Türkiye ise

yaklaşık 2 milyonluk tavuk eti üretimi ile dünya üretiminde 9. sıradadır (Ek Tablo 3).

Dünya tavuk eti ihracatında azalış olması beklenmektedir

2015 yılı dünya tavuk eti ihracatında bir önceki yıla göre %2,3’lük bir azalış beklenmektedir. Dünya tavuk eti ihracatının 239 bin ton azalışla 10,2 milyon tona gerilemesi tahmin edilmektedir. Dünya tavuk eti ihracatında lider ülke olan Brezilya’nın 2015 yılında %5,1’lik artışla 3,7 milyon ton ihracat yapması beklenmektedir. Kuş gribi etkisinde olan ülkelerden ABD’de %9,7, Türkiye’de %10,3 ve Çin’de %8,1 ihracat azalışı beklenmektedir. Brezilya ve ABD’nin toplam tavuk eti ihracatının %65,6’ni karşılayacağı düşünülmektedir. Türkiye’nin 340 bin tonluk tavuk eti ihracatı ile 6. en büyük ihracatçı ülke olacağı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 1).

Şekil 9. Dünya Tavuk Eti İhracatı (bin ton) (2014-2015)

Kaynak: Ek Tablo 1

Dünya tavuk eti ithalatının azalması beklenmektedir

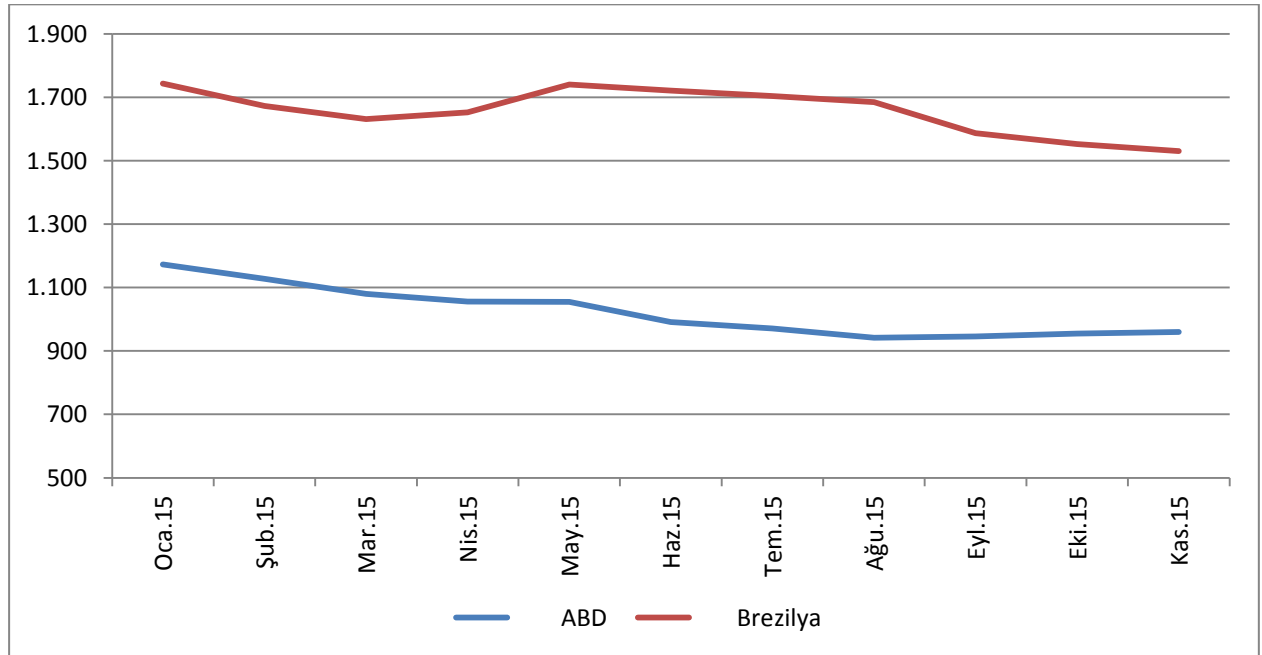
2015 yılı itibariyle dünyada 8,6 milyon ton tavuk eti ithalatı gerçekleşmesi beklenmektedir. Kuş gribi ihracatta olduğu gibi ithalatta da etkisini göstermekte olup, tavuk eti ithalatında %2,9'luk bir azalış olacağı tahmin edilmektedir. 2014 yılı dünya ithalatı sıralamasında 2. olan Suudi Arabistan'ın 2015 yılında %16,1'lik bir artışla Japonya ile aynı miktarda (900 bin ton) ithalat gerçekleştireceği tahmin edilmektedir. Irak'ın tavuk eti ithalatında ise %4,4 oranında bir azalış beklenmektedir. Dünya tavuk eti ithalatında ülkelerin başında Japonya (%10,4), Suudi Arabistan (%10,4), Meksika (%8,8) ve AB-28 (%8,2)'nin ilk sıralarda olacağı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 1).

ABD tavuk eti, hindi eti ve yumurta üretimi ile ihracatında başlıca ülkelerden biridir. USDA verileri ABD'nin kanatlı ve ürünlerinde 3.çeyrekte bir önceki yıla göre; ihracatın daha düşük, ithalatın ise daha yüksek gerçekleştiğini

göstermektedir. Bir önceki yılın net ihracat değerleri ile kıyaslandığında keskin bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşün sebeplerinden biri dolar kurunun yüksek seyirde devam etmesidir. Yüksek dolar kuru, hem iç hem de dış pazarda fiyat rekabetini negatif olarak etkilemektedir. Diğer bir sebebi ise; 2014 yılı sonunda patlak veren yüksek patojenik etkili kuş gribidir. Kuş gribi etkisiyle uygulanan ticaret kısıtlamaları ihracatın düşmesinde önemli rol oynamaktadır (USDA, 2015).

Dünya tavuk eti ihraç fiyatları azalacağı tahmin edilmektedir

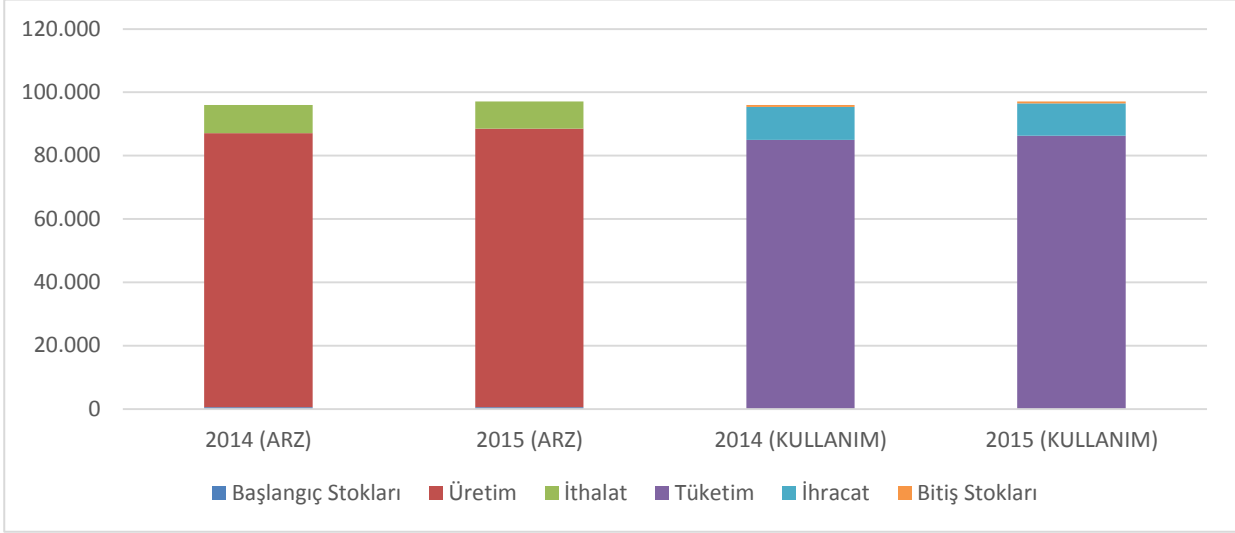
2014 yılında 1.206 \$/ton olan tavuk eti ihraç fiyatı %15,2 oranında azalması beklenmektedir. 2015 yılı ABD ihraç fiyatının 1.023 \$/ton olması beklenmektedir. Brezilya'nın 2014 yılında 1.743 \$/ton olan tavuk eti ihraç fiyatının 2015 yılında %14,6 oranında azalarak 1.656 \$/tona düşmesi beklenmektedir (Ek Tablo 9).

Şekil 10. ABD ve Brezilya Tavuk Eti İhraç Fiyatları (\$/ton)

Kaynak: Ek Tablo 9

2015 yılında dünya tavuk eti arz ve kullanımı 97 milyon ton olacaktır. 2014 yılında ise 86,3 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Tavuk eti bitiş stoklarının kullanımının %12,3'lik artış ile 646 bin tona yükselmesi, beklenmektedir. Toplam tavuk eti arzında başlangıç stoklarının ise 570 bin ton olması %1,2 oranında artış olacağı tahmin beklenmektedir (Tablo 1).

Şekil 11. Dünya Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (bin ton)

Kaynak: Tablo 1

TÜRKİYE'DE DURUM

Türkiye Tavuk Eti Durum

Türkiye'de 1950 yılından itibaren gelişmeye başlayan tavukçuluk, 1970'li yıllarda aile işletmeciliği şeklinde, pahalı ve sınırlı üretim kapasitesi ile faaliyette bulunmuştur. 1980'li yıllarda entegre tesislerin çoğalması ve sözleşmeli üretim modelinin uygulanması ile önemli bir yapısal değişim göstermiş, kanatlı eti üretiminde kalite anlayışı 1985'li yıllardan itibaren değişmeye başlamıştır. 1990'lı yıllarda büyük yatırımlar yapılarak dünya standartları yakalanmış, 2000'li yıllarda Türkiye, AB ülkelerinin kanatlı eti ihraç edebileceği ülkeler listesine girmiştir. Günümüzde modern teknolojiyle yapılan ileri işleme sonucunda hem ürün çeşit ve kalitesi yükselmiş hem de katma değer artmıştır (Erdem, 2006).

2014 yılı itibariyle Türkiye'de 80 kuluçkahane, 341 işletmeye ait 2.237 adet damızlık kümesi, 9782 işletmeye ait 14.360 etlik kümes ve 1.046 işletmeye ait 3.141 yumurtacı kümes varlığı bulunmaktadır (Ek Tablo 12).

Türkiye et tavuğu sayısı arttı

2014 yılı kümes hayvan sayısının %67,1'ini et tavuğu, %31,5'ini yumurta tavuğu ve %1'ini hindi oluşturmaktadır. 293,7 milyon adet olan tavuk sayısı, kümes hayvanlarının %98,6'sını kapsamaktadır. 2008 yılında yumurta tavuğu sayısı 58,7 milyon iken sonraki yıllarda sürekli artış göstermiştir. 2014 yılında yumurta tavuğu sayısı 93,8 milyon adettir. Et tavuğu sayısı ise 2006 yılında 286,1 milyon adet ile rekor seviyeye ulaşmıştır. Daha sonraki yıllarda görülen düşüşün sebebi ise Ekim 2005 ve Aralık 2006 tarihleri arasında Türkiye'de kuş gribi vakalarının ortaya çıkması olmuştur. 2014 yılında et tavuğu sayısı bir önceki yıla göre %12,07 oranında artmıştır (Ek Tablo 11).

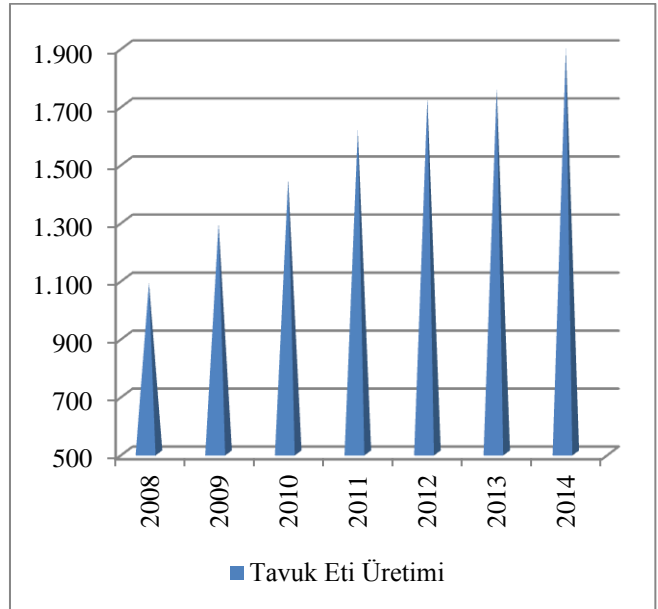
Türkiye tavuk eti üretimi arttı

Türkiye 2014 yılında 1,9 milyon ton tavuk eti üretimi ile tarihinde rekor seviyeye ulaşmıştır. Bir önceki yıla göre üretim artış oranı %7,8 olmuştur. Sektördeki hızlı gelişmeyle birlikte tavuk eti üretimi 2006 yılına göre 2 kat artmıştır (Ek Tablo 13).

Tablo 3. Kümes Hayvan Sayıları (adet) (2014)

Hayvan türleri	Miktar (Bin adet)	Pay (%)
Kümes hayvanları	298.029	100,0
Tavuk	293.728	98,6
Et tavuğu	199.976	67,1
Yumurta tavuğu	93.751	31,5
Hindi	2.990	1,0
Ördek	400	0,1
Kaz	912	0,3

Kaynak: Ek Tablo 11

Şekil 12. Türkiye Tavuk Eti Üretimi (bin ton)

Kaynak: Ek Tablo 13

Türkiye tavuk eti ihracatı arttı

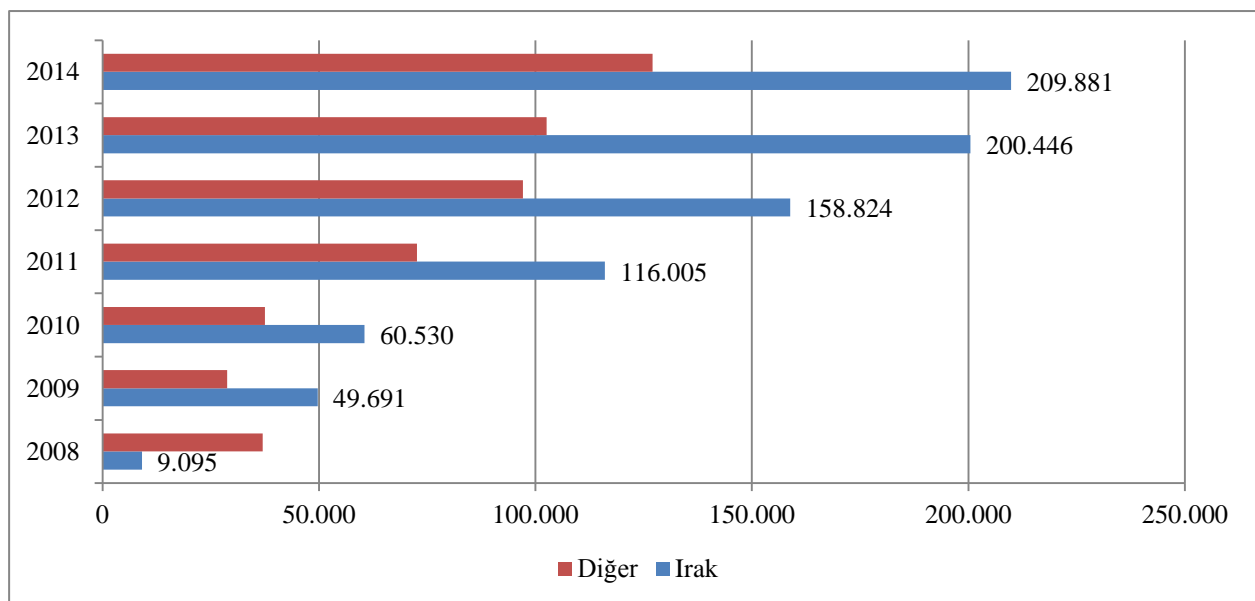
Türkiye'deki kümes hayvanı üreticileri 29 Mart 2009'dan itibaren AB'ye kanatlı eti ihraç etmek üzere izin almıştır. Bu gelişmeyle, 2009 yılının ilk yarısından itibaren dış ticaret önemli ölçüde büyüme göstermiştir. Ayrıca 2008 yılından itibaren Irak'a ihracat yapılmaya başlanması ve güçlü alt yapısıyla Türkiye kanatlı et sektöründe giderek güçlenmiştir. Günümüzde Türkiye dünya tavuk eti ihracatında 6.sırada yer almaktadır (Ek Tablo 1).

Türkiye tavuk eti ihracat miktarı 2014 yılında %11,2 oranında artmıştır. 2013 yılında 303 bin ton olan tavuk eti ihracat miktarı, 2014 yılında 337 bin ton ile rekor seviyeye ulaşmıştır. 2013 yılı itibariyle 546,8 milyon dolarlık tavuk eti ihracat değeri %2,9 oranında artarak 2014 yılında 562,8 milyon dolara ulaşmıştır. 2014 yılında yapılan 337 bin tonluk ihracat miktarının yaklaşık %62,3'ünün Irak'a yapıldığı görülmektedir. 562,8 milyon \$'lık ihracat değerinin ise yaklaşık %73,8'ini Irak tek başına karşılamaktadır. Tacikistan, Suriye ve Rusya ihracat yapılan diğer önemli ülkelerdir (Ek Tablo 14).

Tavuk eti ihracatında, yıllar itibariyle artışlarda en büyük etkiye sahip olan Irak'ın Türkiye'yi tercih etmesinde çeşitli nedenler bulunmaktadır. Daha önceleri Brezilya ve Amerika'dan ürün alan Irak; Brezilya'dan gelen ürünlerin kesintiye uğraması nedeniyle 2008 yılının ortasından itibaren Türkiye'den ithalat yapmaya başlamıştır. Türkiye'den ihraç edilen piliç fiyatları yüksek olmasına rağmen Irak, kalite ve lezzet üstünlüğü nedeniyle Türkiye'yi tercih etmektedir. Ayrıca, coğrafi yakınlık, kolay tedarik ve Müslüman ülke olmak da Irak'ın Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında bulunmaktadır (BESD-BİR).

Tavuk eti ithalatı azaldı

2014 yılı itibariye %3'lük azalışla 302,9 ton tavuk eti ithalatı gerçekleşmiştir. 2014 yılında tavuk eti ithalatı yapılan en önemli ülke ihracatta olduğu gibi Irak'tır. Türkiye'nin 2014 yılı tavuk eti ithalatının %75,1'lik kısmını Irak karşılamaktadır. Irak'tan 227,5 ton tavuk eti ithalatı yapılmış olup bir önceki yıla göre %8 oranında azalmıştır. Diğer önemli ithalat ülkeleri Bosna Hersek ve Gürcistan'dır (Ek Tablo 17).

Şekil 13. Türkiye Tavuk Eti İhracatı (ton)

Kaynak: Ek Tablo 15

Toplam tavuk eti arz miktarı üretimde ki artışın da etkisiyle yıllar itibariyle artış göstermiştir. 2014 yılında % 7,7 oranında artan toplam tavuk eti arzı 1,9 milyon ton'a

yükselmiştir. Toplam tavuk eti arzının %82,2'lik kısmı yurtiçinde tüketilmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Türkiye Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (ton)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
ARZ						
Üretim	1.444.059	1.613.309	1.723.919	1.758.363	1.894.669	1.967.589
İthalat	426	529	369	313	303	797
Toplam Arz	1.444.485	1.613.838	1.724.288	1.758.675	1.894.972	1.968.386
KULLANIM						
Tüketim	1.346.441	1.425.240	1.468.351	1.455.651	1.558.033	1.672.617
İhracat	98.044	188.598	255.937	303.025	336.939	295.769
Toplam Kul.	1.444.485	1.613.838	1.724.288	1.758.675	1.894.972	1.968.386

Kaynak: TÜİK ve TEPGE Hesaplamaları
1/Tahmin

Türkiye Hindi Eti Durum

Türkiye'de hindi yetiştiriciliği entansif anlamda ilk kez 1960'lı yıllarda başlamış olup, ilk hindi eti entegre tesisi 1995 yılında kurulmuştur. Türkiye'de hindi yetiştiriciliği, tavuk yetiştiriciliği nedeniyle önceden elde edilen bilgi birikimi ve hazır barınak avantajıyla hızlı gelişmiştir. Dolayısıyla entansif hindi yetiştiriciliği, ilk olarak tavukçuluğun da yoğun olarak yapıldığı bölgelerde faaliyete geçirilmiştir. Üretim tam dikey entegrasyon şeklinde olup, sözleşmeli yetiştiricilik modeliyle süregelmiştir (Koyubence ve Konca, 2010).

Türkiye'de, et ve et ürünlerinin üretim ve tüketimindeki açıkların kapatılması için hindi eti önemli bir alternatiftir. Hindi eti gelişmiş ülkelerde, düşük kolesterol ve bol protein içermesi, kırmızı et lezzetinde olması ve fiyatının da kırmızı etten düşük olması nedenleriyle tüketimde tercih edilmektedir. Ancak Türkiye hindi etinde, üretim ve tüketim açısından gelişmiş ülkeler seviyesinde değildir. Günümüzde hindi sayısı kümes hayvanlarının sadece %1'ini oluşturmaktadır (Ek Tablo 11).

Hindi eti üretimi 2005 yılında yaklaşık 42,7 bin ton iken 2006 yılında kuş gribinin etkisiyle %60'lık bir azalış göstererek 17,1 bin tona düşmüştür. 2007 yılında sektör tekrar canlanmış ve 31,5 bin ton hindi eti üretilmiştir.

Türkiye hindi eti üretimi arttı

2014 yılında hindi eti üretiminde %22,8 oranında artış gerçekleşmiş ve 48,7 bin ton ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Kesilen hindi sayısındaki artış oranı ise %13,1'dir. 2013 yılında kesilen hindi sayısı 4,6 milyon adet iken 2014 yılında 5,2 milyon adete yükselmiştir (Ek Tablo 13).

Türkiye hindi eti ihracatı arttı

Rusya'nın batılı ülkelerin ekonomik ve ticari yaptırımlarına cevap olarak AB, ABD, Kanada, Avustralya ve Norveç'ten gıda ithalatını 1 yıllığına durdurması lojistik bakımdan büyük avantaja sahip olan Türkiye'nin lehine olmuştur. Bu gelişmeyle birlikte Rusya'ya yapılan hindi eti ihracat miktarı 2014 yılında %228 oranında artış göstermiştir. Toplam hindi eti ihracat miktarı bir önceki yıla göre %43,1 oranında artarak 7 milyon tona ulaşmıştır.

Bu ihracat miktarının %34,8'lik kısmını Rusya, %20,8'ini Tacikistan ve %12,7'sini Benin tarafından karşılanmıştır (Ek Tablo 16).

Toplam hindi eti arz miktarı üretimde ki artışın da etkisiyle yıllar itibariyle artış göstermiştir.

2014 yılında % 22,8 oranında artan toplam hindi eti arzı 48,7 bin ton'a yükselmiştir. Toplam hindi eti arzının %85,5'lik kısmı tüketimdir (Tablo 5).

Tablo 5. Türkiye Tavuk Eti Arzı ve kullanımı (ton)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
ARZ						
Üretim	31.965	36.331	41.931	39.627	48.662	43.688
İthalat	-	-	-	-	13	26
Toplam Arz	31.965	36.331	41.931	39.627	48.675	43.714
KULLANIM						
Tüketim	31.023	34.360	38.673	34.707	41.634	40.716
İhracat	942	1.971	3.258	4.920	7.041	2.998
Toplam Kul.	31.965	36.331	41.931	39.627	48.675	43.714

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)
1/10 aylık veridir.

Türkiye Tavuk Yumurtası Durum

Yumurta önemli bir protein kaynağı olmasının yanı sıra birçok vitamin ve minareli de içermektedir. Besleyici değerine ilaveten düşük fiyat, kolay ulaşılabilirlik, hazırlanmasının ve sindiriminin kolay olması gibi nedenlerle tüm yaş grubu bireyler için tercih nedenidir.

Türkiye yumurta üretim miktarı arttı

Türkiye'de tavuk yumurtası üretim miktarı dalgalı bir seyir gösterse de son yıllarda artış göstermiş ve 2014 yılında %3,9'luk artışla 17,2 milyar adetlik rekor üretim miktarına ulaşmıştır (Ek Tablo 14).

Türkiye yumurtası ihracatı arttı

2013 yılı yumurta ihracat miktarı 4,8 milyar adet iken %12,1 oranında artış ile 5,4 milyar adete yükselmiştir. 2014 yılı yumurta ihracat değeri ise 401,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye tavuk yumurtasında ikinci büyük ihracatçı ülke olup, dünya ihracatın yaklaşık %10,4'ünü gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin büyük miktarda yumurta ihracatı yaptığı ülke tavuk etinde olduğu gibi Irak'tır. Türkiye'nin

yumurta ihracatında Irak, tek başına %87,5'lik paya sahiptir. 2014 yılında bir önceki yıla göre %14,6'lık artışla Irak'a 4,7 milyar adet yumurta ihracatı gerçekleştirilmiştir. 2008 yılında Brezilya'dan gelen ürünlerin kesintiye uğraması üzerine Türkiye'den ithalat yapmaya başlaması, coğrafi yakınlık, kalite üstünlüğü gibi sebeplerden dolayı Irak'a yapılan yumurta ihracat miktarı yıllar itibariyle büyük ölçüde artmıştır. İhracat yapılan diğer önemli ülkeler ise Suriye (%6,3) ve İsrail (%3,8)'dir (Ek Tablo 17).

Türkiye yumurta ithalat miktarı azaldı

2014 yılında Türkiye yumurta ithalat miktarı %3,1 oranında azalarak, 302,9 tona düşmüştür. Aynı yıl ithalat değeri ise 645,6 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Yumurta ithalatı yapılan başlıca ülke %75,1'lik orana sahip olan Irak'tır. Diğer ülkeler Bosna Hersek (%17,2), Gürcistan (%7,7) ve ABD (%0,1)'dir (Ek Tablo 19). Bosna Hersek ve Gürcistan'dan 2008-2014 yılları arasında yumurta ithalatı yapılmamıştır. Türkiye yumurta ithalatının tamamına yakını kuluçkalık/damızlık yumurtalardan oluşmaktadır.

Türkiye’de Üretici ve Tüketici Fiyatı

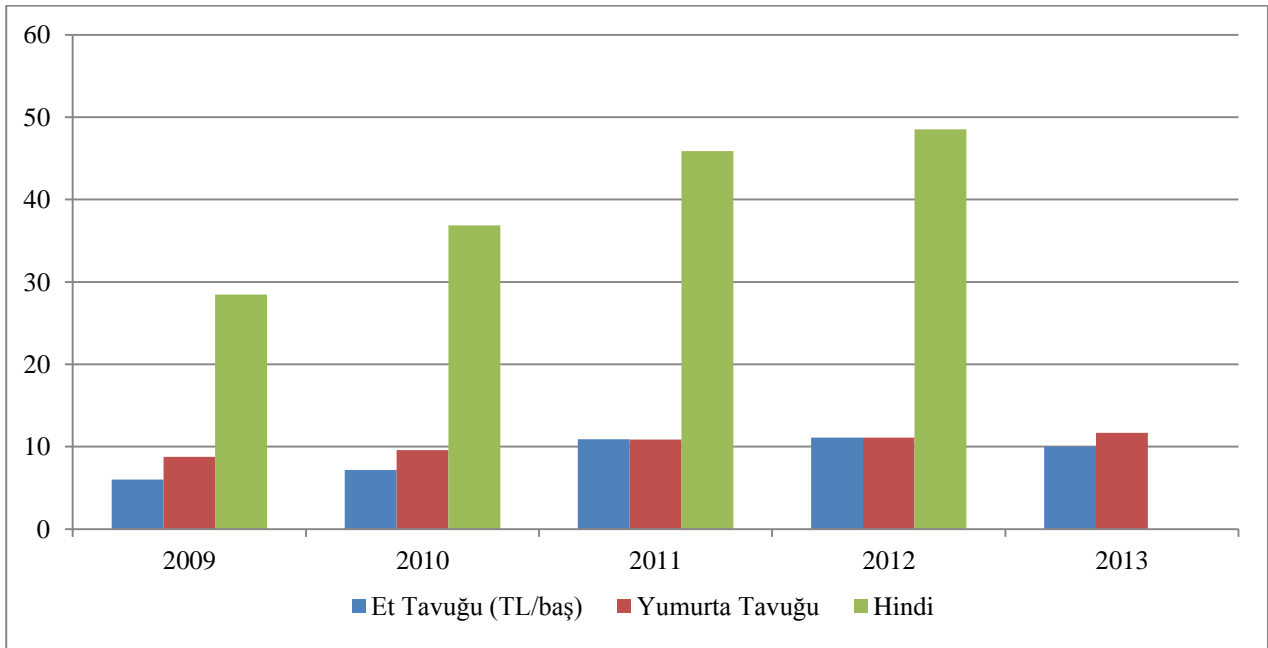
Türkiye’de kanatlı yemlerinin ana hammaddeleri olan mısır, soya kütüsesi, balık unu ve vitamin premiksleri büyük oranda ithalat yoluyla temin edilmektedir. Bu hammaddelerin yemlerdeki oranı; etlik tavuk yemlerinde %85’lere, yumurtacı tavuk yemlerinde %50’lere ulaşmaktadır. Ülkemizde yem hammaddelerinin yüksek fiyatlarla üretilmesi nedeniyle kanatlı beslenmesinde kullanılan fabrika yemleri fiyatları da yüksek olmakta, bunun sonucu olarak kanatlı ürün maliyetleri yükselmektedir. Tavuk eti ve yumurta ihracatında da bu yüksek maliyetler, sektörün en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır (Anonim, 2015).

2012 yılında 11,1 TL/baş olan tavuk eti üretici fiyatı, %1,1 oranında azalarak 2013 yılında 10 TL/başa gerilemiştir. Hindi üretici fiyatı 2011 yılında 45,9 TL/baş iken %5,8 artarak 2014 yılında 48,6 TL/baş olarak gerçekleşmiştir. Yumurta üretici fiyatı ise 2014 yılında bir önceki yıla göre %4,5 oranında artarak 0,23 TL/adet’ e yükselmiştir (Ek Tablo 20).

Tavuk eti tüketici fiyatları bir önceki yıla göre %6,8 artarak 2014 yılında 7,3 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Yumurta tüketici fiyatı 2013 yılında 0,3 TL/adet iken 2014 yılında %20’lik artışla 0,36 TL/adet olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 21).

2013 yılı FAO verilerine göre; tavuk eti üretici fiyatları, ABD’de 1.810\$/ton, Tayland’da 1.761\$/ton iken Türkiye’de 2.812\$/tondur. 2013 hindi eti üretici fiyatları; ABD’de 1.904 \$/ton, Almanya’da 2.576 \$/ton, Fransa’da 2.349 \$/ton iken Türkiye’de 4.779 \$/tondur. 2014 yılı yumurta üretici fiyatları ise; Hollanda’da 1.220 \$/ton, ABD’de 1.503 \$/ton iken Türkiye’de 1.848 \$/tondur (Ek Tablo 10).

Türkiye’nin yem maliyetlerinin yüksekliği ve daha çok kanatlı yeminin ithalat yoluyla sağlanmasından dolayı kanatlı eti ve yumurta maliyetleri oldukça yüksektir. Bu nedenle üretici fiyatları açısından rakip ülkeler karşısında Türkiye’nin dezavantajlı konumda olduğu görülmektedir.

Şekil 14. Kümes Hayvanları Üretici Fiyatları (TL/baş)

Kaynak: Ek Tablo 20

TÜRKİYEDE TAHMİN **Türkiye Tavuk Eti Tahmin**

Tavuk eti üretiminin artacağı tahmin ediliyor

Türkiye’de 2015 yılında tavuk eti üretiminin %3,9 artışla 2 milyon tona çıkması beklenmektedir (Tablo 4).

Tavuk eti ihracatında azalış beklenmektedir

Türkiye’de Aralık 2014 ve Haziran 2015 tarihlerinde Türkiye’de kuş gribi vakalarının ortaya çıkması nedeniyle tavuk eti ihracatının 2015 yılında %12,2 oranında düşerek 295,7 bin ton olacağı tahmin edilmektedir (Tablo 4).

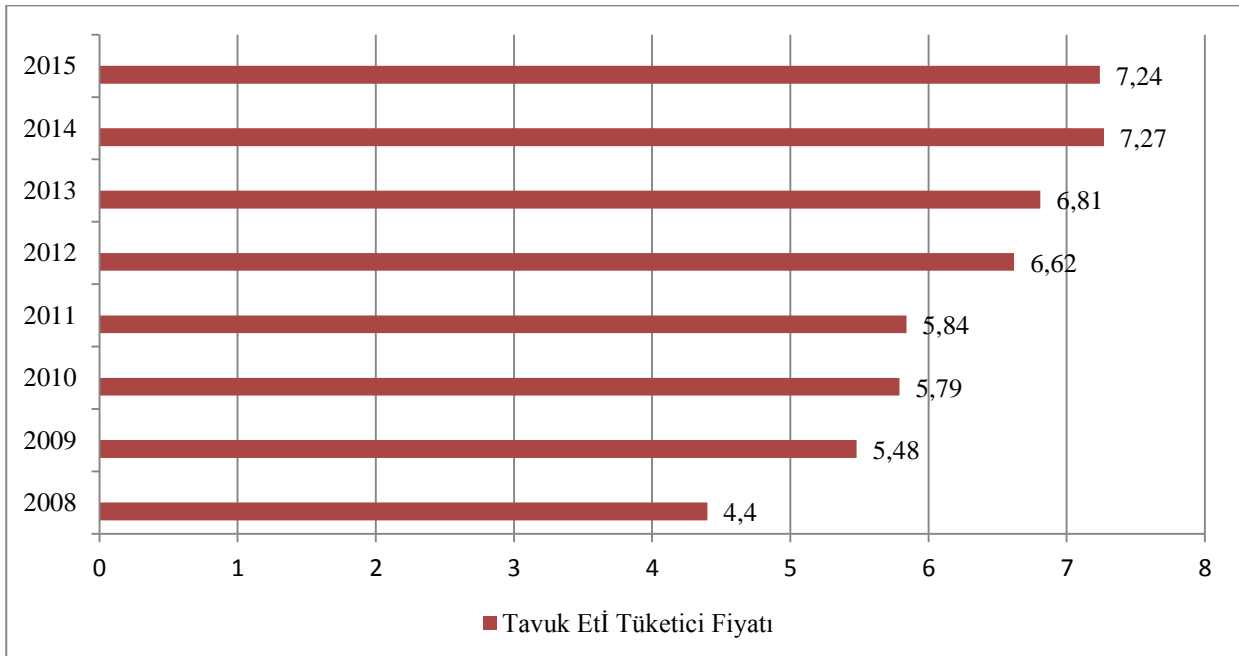
Kuş gribi sebebiyle Türkiye’den tavuk eti ve yumurta ithalat yasağı uygulayan ülkelerden Rusya, Azerbaycan ve Gürcistan; yasağı kısa sürede kaldırmıştır. Ancak Türkiye’nin tavuk eti ihracatında %73,8 ve yumurta ihracatında %87,5 paya sahip olan Irak’ın, yaklaşık 2 ay Türkiye’den tavuk ve yumurta ithalatını durdurması sebebiyle ihracatta düşüş yaşanacağı tahmin edilmektedir.

Tavuk eti ithalatının artması beklenmektedir

TÜİK ilk 10 aylık verilerine göre 2015 yılında %163’lük bir artışla 797 ton tavuk eti ithalatı yapılması beklenmektedir. 2014 yılında %75,1’lik ithalat payına sahip olan Irak’tan 2015 yılında 448 ton tavuk eti ithalatı yapılacağı tahmin edilmektedir. 2015 yılı Irak tavuk eti ithalat artış oranının %96,9 olması beklenmektedir (Tablo 18).

Tavuk eti tüketici fiyatında azalış beklenmektedir

TÜİK tavuk eti tüketici fiyat verileri yıllar itibarıyla incelendiğinde, Aralık aylarında önceki aya göre az da olsa düşüşün olduğu görülmektedir. Bu azalışlar göz önünde bulundurulduğunda 2015 yılı tavuk eti tüketici fiyatında %0,4 azalış olması beklenmektedir. 2015 tavuk eti tüketici fiyatı 7,24 TL/kg olacağı düşünülmektedir (Ek Tablo 21).

Şekil 15. Tavuk Eti Tüketici Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: Ek Tablo 21

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Dünya Tavuk Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım			
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	Toplam Arz	İhracat	Tüketim	Bitiş Stokları	Toplam Kullanım
2012								
Dünya	514	83.282	8.540	92.336	10.087	81.640	609	92.336
Başlıca İhracatçılar								
Brezilya	-	12.645	2	12.647	3.508	9.139	-	12.647
ABD	268	16.621	51	16.940	3.299	13.346	295	16.940
AB-28		9.565	727	10.292	1.094	9.198		10.292
Tayland	52	1.550	1	1.603	538	932	133	1.603
Çin		13.700	254	13.954	411	13.543		13.954
Arjantin		2.014	4	2.018	295	1.723		2.018
Başlıca İthalatçılar								
Japonya	147	1.326	877	2.350	7	2.214	129	2.350
Suudi Arabistan		566	750	1.316	21	1.295		1.316
AB-28		9.565	727	10.292	1.094	9.198		10.292
Meksika		2.958	616	3574	6	3.568		3.574
Irak		150	610	760		760		760
Rusya		2.830	560	3390	34	3.356		3.390
2013								
Dünya	609	84.494	8.689	93.792	10.255	82.987	550	93.792
Başlıca İhracatçılar								
Brezilya	-	12.308	3	12.311	3.482	8.829	-	12.311
ABD	295	16.976	55	17.326	3.332	13.691	303	17.326
AB-28	-	9.910	671	10.581	1.083	9.498	-	10.581
Tayland	133	1.500	10	1.643	504	1.039	100	1.643
Çin	-	13.350	244	13.594	420	13.174	-	13.594
Türkiye	-	1.924	-	1.924	337	1.587	-	1.924
Başlıca İthalatçılar								
Japonya	129	1.337	854	2.320	9	2.209	102	2.320
Suudi Arabistan	-	600	838	1.438	35	1.403	-	1.438
Meksika	-	2.907	682	3.589	7	3.582	-	3.589
Irak	-	160	673	833	-	833	-	833
AB-28	-	9.910	671	10.581	1083	9.498	-	10.581
Rusya	-	3010	540	3550	30	3520	-	3550

Kaynak: USDA, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 1 (Devam). Dünya Tavuk Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım			
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	Toplam Arz	İhracat	Tüketim	Bitiş Stokları	Toplam Kullanım
2014								
Dünya	550	86.549	8.893	95.992	10.470	84.952	570	95.992
Başlıca İhracatçılar								
Brezilya	-	12.692	3	12.695	3.558	9.137	-	12.695
ABD	303	17.299	53	17.655	3.312	14.034	309	17.655
AB-28	-	10.330	709	11.039	1.133	9.906	-	11.039
Tayland	100	1.570	8	1.678	546	1.050	82	1.678
Çin	-	13.000	260	13.260	430	12.830	-	13.260
Türkiye	-	1.956	-	1.956	379	1.577	-	1.956
Başlıca İthalatçılar								
Japonya	102	1.365	888	2.355	11	2.226	118	2.355
Suudi Arabistan	-	650	775	1.425	50	1.375	-	1.425
Meksika	-	3.025	722	3.747	9	3.738	-	3.747
Irak	-	110	722	832	-	832	-	832
AB-28	-	10.330	709	11.039	-	1.133	9.906	11.039
Rusya	-	3.260	460	3.720	-	44	3.676	3.720
2015¹								
Dünya	570	87.944	8.639	97.153	10.231	86.276	646	97.153
Başlıca İhracatçılar								
Brezilya	-	13.080	4	13.084	3.740	9.344	-	13.084
ABD	309	17.966	58	18.333	2.990	14.996	347	18.333
AB-28	-	10.600	710	11.310	1.150	10.160	-	11.310
Tayland	82	1.650	5	1.737	580	1.069	88	1.737
Çin	-	13.025	250	13.275	395	12.880	-	13.275
Türkiye	-	1.980	-	1.980	340	1.640	-	1.980
Başlıca İthalatçılar								
Suudi Arabistan	-	700	900	1.600	60	1.540	-	1.600
Japonya	118	1.375	900	2.393	12	2.245	136	2.393
Meksika	-	3.100	760	3.860	7	3.853	-	3.860
AB-28	-	10.600	710	11.310	1.150	10.160	-	11.310
Irak	-	100	690	790	-	790	-	790
Güney Afrika	-	1.295	420	1.715	80	1.635	-	1.715

Kaynak: USDA, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015) 1/Tahmin

Ek Tablo 2. Dünya Hindi Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım			Toplam Kullanım
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	Toplam Arz	İhracat	Tüketim	Bitiş Stokları	
2011								
Dünya	102	5.308	336	5.746	630	5.010	106	5.746
Başlıca İhracatçılar								
ABD	87	2.592	9	2.688	319	2.273	96	2.688
AB-28	-	1.950	83	2.033	147	1.886	-	2.033
Brezilya	-	489	-	489	141	348	-	489
Kanada	15	160	7	182	22	150	10	182
Meksika	-	13	152	165	1	164	-	165
Başlıca İthalatçılar								
Meksika	-	13	152	165	1	164	-	165
AB-28	-	1.950	83	2.033	147	1.886	-	2.033
Çin	-	6	34	40	-	40	-	40
Rusya	-	90	27	117	-	117	-	117
G. Afrika	-	8	24	32	-	32	-	32
2012								
Dünya	106	5.480	373	5.959	707	5.105	147	5.959
Başlıca İhracatçılar								
ABD	96	2.671	11	2.778	362	2.282	134	2.778
Brezilya	-	510	-	510	170	340	-	510
AB-28	-	2.010	94	2.104	151	1.953	-	2.104
Kanada	10	161	7	178	23	142	13	178
Meksika	-	14	160	174	1	173	-	174
Başlıca İthalatçılar								
Meksika	-	14	160	174	1	173	-	174
AB-28	-	2.010	94	2.104	151	1.953	-	2.104
Çin	-	6	48	54	-	54	-	54
Güney Afrika	-	8	33	41	-	41	-	41
Rusya	-	100	20	120	-	120	-	120

Kaynak: USDA, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 2 (Devam). Dünya Hindi Eti Arz ve Kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım			Toplam Kullanım
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	Toplam Arz	İhracat	Tüketim	Bitiş Stokları	
2013								
Dünya	147	5.361	349	5.857	673	5.063	121	5.857
Başlıca İhracatçılar								
ABD	134	2.599	10	2.743	344	2.291	108	2.743
Brezilya	-	520	-	520	161	359	-	520
AB-28	-	1.950	85	2.035	142	1.893	-	2.035
Kanada	13	168	6	187	24	150	13	187
G. Afrika	-	8	35	43	1	42	-	43
Meksika	-	10	157	167	1	166	-	167
Başlıca İthalatçılar								
Meksika	-	10	157	167	1	166	-	167
AB-28	-	1.950	85	2.035	142	1.893	-	2.035
Çin	-	6	44	50	-	50	-	50
G. Afrika	-	8	35	43	1	42	-	43
Rusya	-	100	12	112	-	112	-	112
ABD	134	2.599	10	2.743	344	2.291	108	2.743
2014								
Dünya	121	5.288	289	5.698	647	4.937	114	5.698
Başlıca İhracatçılar								
ABD	108	2.600	13	2.721	366	2.253	102	2.721
AB-28	-	1.920	63	1.983	135	1.848	-	1.983
Brezilya	-	470	-	470	120	350	-	470
Kanada	13	170	6	189	25	152	12	189
Meksika	-	9	150	159	1	158	-	159
Başlıca İthalatçılar								
Meksika	-	9	150	159	1	158	-	159
AB-28	-	1.920	63	1.983	135	1.848	-	1.983
G. Afrika	-	8	25	33	-	33	-	33
Çin	-	6	22	28	-	28	-	28
ABD	108	2.600	13	2.721	366	2.253	102	2.721
Rusya	-	105	10	115	-	115	-	115
Kanada	13	170	6	189	25	152	12	189

Kaynak: USDA, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 3. Dünya Tavuk Eti Üretimi (bin ton)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2014	2015 ¹
ABD	16.561	15.935	16.563	16.694	16.621	16.976	17.299	17.966
Brezilya	11.033	11.023	12.312	12.863	12.645	12.308	12.692	13.080
Çin	11.840	12.100	12.550	13.200	13.700	13.350	13.000	13.025
AB-28	8.594	8.756	9.202	9.320	9.565	9.910	10.330	10.600
Hindistan	2.490	2.550	2.650	2.900	3.160	3.450	3.725	3.900
Rusya	1.680	2.060	2.310	2.575	2.830	3.010	3.260	3.550
Meksika	2.853	2.781	2.822	2.906	2.958	2.907	3.025	3.100
Arjantin	1.435	1.500	1.680	1.770	2.014	2.060	2.050	2.060
Türkiye	1.150	1.180	1.420	1.619	1.707	1.924	1.956	1.980
Tayland	1.170	1.200	1.280	1.350	1.550	1.500	1.570	1.650
Diğer	14.151	14.731	15.457	15.962	16.532	17.099	17.642	17.033
Dünya	72.957	73.816	78.246	81.159	83.282	84.494	86.549	87.944

Kaynak: USDA,2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)
1/tahmin

Ek Tablo 4. Dünya Hindi Eti Üretimi (bin ton)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ABD	2.796	2.535	2.527	2.592	2.671	2.599	2.600
AB-28	1.830	1.795	1.946	1.950	2.010	1.950	1.920
Brezilya	465	466	485	489	510	520	470
Kanada	180	167	159	160	161	168	170
Rusya	39	31	70	90	100	100	105
Meksika	15	11	11	13	14	10	9
G. Afrika	7	8	8	8	8	8	8
Çin	5	5	6	6	6	6	6
Dünya	5.337	5.018	5.212	5.308	5.480	5.361	5.288

Kaynak: USDA,2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 5. Dünya Yumurta Üretimi (milyon adet, bin ton)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Miktar (milyon adet)						
Çin	459.000	466.225	469.660	477.940	486.400	488.920
ABD	90.012	90.408	91.482	91.855	92.275	95.176
Hindistan	55.395	58.728	61.420	63.024	66.450	69.731
Meksika	46.744	47.206	47.623	49.170	46.361	50.317
Brezilya	36.893	38.438	38.961	40.731	41.676	43.431
Japonya	42.567	41.750	41.900	41.377	41.780	42.033
Rusya	37.804	39.188	40.392	40.778	41.548	40.779
Endonezya	24.947	23.550	24.911	22.841	25.332	27.194
Ukrayna	14.809	15.303	16.865	18.428	18.919	19.419
Türkiye	13.191	13.833	11.840	12.955	14.911	16.523
Diğer	341.042	349.169	361.289	369.956	375.721	390.927
Dünya	1.162.404	1.183.797	1.206.342	1.229.055	1.251.373	1.284.449
Miktar (bin ton)						
Çin	22.968	23.311	23.483	23.897	24.320	24.446
ABD	5.326	5.349	5.412	5.440	5.225	5.636
Hindistan	3.047	3.230	3.378	3.466	3.655	3.835
Japonya	2.554	2.508	2.515	2.483	2.507	2.522
Meksika	2.337	2.360	2.381	2.459	2.318	2.516
Rusya	2.119	2.195	2.261	2.284	2.334	2.284
Brezilya	1.845	1.922	1.948	2.037	2.084	2.172
Endonezya	1.123	1.072	1.121	1.028	1.140	1.224
Ukrayna	855	884	974	1.064	1.093	1.121
Türkiye	824	865	740	810	932	1.031
Diğer	18.783	19.202	19.949	20.401	20.687	21.476
Dünya	61.780	62.897	64.162	65.367	66.294	68.262

Kaynak: FAO, 2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 6. Dünya Yumurta İhracatı (bin dolar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹
Hollanda	623.941	782.153	813.130	700.662	784.632	836.406	975.321
Türkiye	118.921	126.618	156.195	284.053	349.929	406.033	401.615
ABD	206.139	238.257	245.914	290.311	288.965	353.438	391.304
Almanya	215.910	230.307	228.822	243.162	292.076	264.990	292.881
Polonya	171.351	207.803	190.203	207.665	293.253	271.332	266.001
Belçika	102.051	124.070	130.240	117.246	118.964	134.891	145.723
Malezya	90.792	88.460	103.368	126.789	134.256	134.940	144.836
İngiltere	49.949	47.533	51.435	57.472	59.036	111.588	134.993
Çin	105.492	104.076	127.112	157.905	111.989	156.124	122.060
Ukrayna	20.225	42.344	26.192	52.357	53.858	73.595	99.583
Diğer	957.709	1.247.983	1.149.746	939.093	908.978	901.492	905.013
Dünya	2.662.480	3.239.604	3.222.357	3.176.715	3.395.936	3.644.829	3.879.331

Kaynak: FAO, Trade Map (2014); ,2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 7. Dünya Yumurta İthalatı (bin dolar)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹
Almanya	604.551	798.623	835.487	687.369	727.837	647.661	651.973
Irak	190.083	237.469	320.632	292.510	431.502	498.368	441.375
Hollanda	191.524	196.247	230.625	229.820	270.231	296.710	421.042
Rusya	58.262	65.874	94.074	125.267	175.248	212.371	281.023
Hong Kong	116.132	120.847	127.871	156.102	149.472	170.215	186.744
Meksika	22.070	23.391	26.564	43.793	64.032	182.510	175.092
Kanada	58.523	56.322	60.368	64.026	67.291	83.204	117.614
Belçika	87.712	89.743	94.204	97.608	95.346	103.597	102.249
İtalya	41.845	46.712	53.898	44.427	75.783	123.086	97.192
İngiltere	104.077	107.299	90.350	82.671	124.153	108.219	85.439
Diğer	1.203.968	1.137.192	1.149.891	1.322.927	1.240.365	1.281.665	1.174.580
Dünya	2.678.747	2.879.719	3.083.964	3.146.520	3.421.260	3.707.606	3.734.323

Kaynak: FAO, 2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015), I/ ITC, 2015 (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Ek Tablo 8. Uluslararası Et Fiyat Endeksi (2002-2004=100)

Yıllar		FAO Et Fiyat Endeksi	Tavuk Eti Fiyat Endeksi
2008		161	184
2009		141	162
2010		158	179
2011		183	206
2012		182	201
2013		184	206
2014		198	200
2015	Ocak	183	185
	Şubat	177	178
	Mart	170	172
	Nisan	171	172
	Mayıs	173	178
	Haziran	169	173
	Temmuz	173	170
	Ağustos	171	167
	Eylül	168	161
	Ekim	161	159
	Kasım	159	158

Kaynak: FAO, 2015. (Erişim tarihi, 07.12.2015)

Ek Tablo 9. Dünya Tavuk Eti İhraç Fiyatları (\$/ton)

Yıllar		ABD	Brezilya
2008		997	1.896
2009		989	1.552
2010		1.032	1.781
2011		1.147	2.083
2012		1.228	1.931
2013		1.229	2.014
2014		1.206	1.940
2015	Ocak	1.173	1.743
	Şubat	1.127	1.672
	Mart	1.080	1.631
	Nisan	1.056	1.652
	Mayıs	1.055	1.740
	Haziran	991	1.721
	Temmuz	971	1.704
	Ağustos	942	1.685
	Eylül	946	1.587
	Ekim	955	1.552
	Kasım	960	1.530

Kaynak: FAO, 2015. (Erişim tarihi, 07.12.2015)

Ek Tablo 10. Dünya Üretici Fiyatları (\$/ton)

Ülkeler	Tavuk Eti						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ABD	1.384	1.381	1.489	1.386	1.544	1.810	-
Brezilya	1.429	1.327	1.452	1.962	2.100	2.527	-
Çin	2.127	2.174	2.484	2.910	2.840	3.041	-
Tayland	1.398	1.391	1.690	1.919	1.690	1.761	-
Rusya	2.535	2.257	2.330	2.482	2.458	2.340	2.220
Türkiye	2.835	3.084	3.278	3.235	3.006	2.812	-
Arjantin	981	830	1.254	1.413	1.363	1.386	-
Ülkeler	Hindi Eti						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ABD	1.618	1.431	1.761	1.952	2.065	1.904	-
Meksika	3.298	2.939	3.344	3.499	3.640	4.080	3.974
Fransa	2.324	2.002	1.868	2.264	2.137	2.349	2.191
Almanya	2.369	2.220	2.140	2.516	2.394	2.576	-
İngiltere	2.742	2.105	2.094	2.347	2.407	2.500	-
Türkiye	3.926	4.368	4.723	5.249	5.108	4.779	-
Ülkeler	Yumurta						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hollanda	1.254	1.403	1.097	985	1.570	1.164	1.220
ABD	1.541	1.157	985	1.120	1.130	1.246	1.503
Almanya	2.333	2.408	2.491	2.706	2.792	1.416	-
Polonya	1.426	1.478	1.160	1.103	1.790	1.376	1.403
Malezya	1.333	1.326	1.501	1.688	1.618	1.747	1.798
Ukrayna	1.241	898	1.026	1.133	1.359	1.423	1.181
Türkiye	2.336	2.124	2.145	2.551	2.514	1.974	1.848

Kaynak: FAOSTAT, 2015. (Erişim tarihi, 11.11.2015)

Ek Tablo 11. Türkiye’de Türlerine Göre Kanatlı Hayvan Sayıları (bin adet)

Yıllar	Yumurta tavuğu	Et tavuğu	Hindi	Kaz	Ördek
1991	50.827	88.380	3.133	1.600	1.112
1992	52.225	100.305	3.333	1.752	1.155
1993	58.179	120.081	3.340	1.688	1.172
1994	57.842	125.842	3.442	1.720	1.187
1995	57.325	71.690	3.291	1.745	1.200
1996	53.883	99.074	3.064	1.642	1.094
1997	61.402	104.871	5.328	1.795	1.829
1998	69.722	167.275	3.805	1.771	1.339
1999	71.885	167.863	3.763	1.671	1.295
2000	64.709	193.459	3.682	1.497	1.104
2001	55.676	161.899	3.254	1.398	914
2002	57.139	188.637	3.092	1.400	832
2003	60.400	217.133	3.994	1.337	811
2004	58.774	238.102	3.902	1.251	770
2005	60.276	257.221	3.697	1.067	656
2006	58.698	286.121	3.227	830	525
2007	64.286	205.082	2.675	1.023	482
2008	63.365	180.916	3.230	1.063	470
2009	66.500	163.469	2.755	945	413
2010	70.934	163.985	2.942	716	397
2011	78.957	158.917	2.563	680	382
2012	84.677	169.034	2.761	676	357
2013	88.721	177.433	2.925	755	368
2014	93.751	199.976	2.990	912	400

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi, 12.12.2015)

Ek Tablo 12. Türkiye Kanatlı Verileri

Yıllar		Kuluçkahane	Damızlık	Ticari Etlik	T.Yumurtacı	Toplam
2008	İşletme Sayısı	81	247	8.948	1.075	10.351
	Kümes Sayısı	-	1.548	11.543	3.059	16.150
2009	İşletme Sayısı	90	274	8.827	1.078	10.269
	Kümes Sayısı	-	1.586	11.350	3.120	16.056
2010	İşletme Sayısı	79	277	8.908	1.072	10.336
	Kümes Sayısı	-	1.657	11.623	3.162	16.442
2011	İşletme Sayısı	79	276	9.164	1.042	10.561
	Kümes Sayısı	-	1.769	12.227	3.044	17.040
2012	İşletme Sayısı	78	302	9.403	1.050	10.833
	Kümes Sayısı	-	1.949	12.852	3.243	18.044
2013	İşletme Sayısı	80	322	9.444	994	10.840
	Kümes Sayısı	-	2.086	13.505	3.103	18.694
2014	İşletme Sayısı	80	341	9.782	1.046	11.249
	Kümes Sayısı	-	2.237	14.360	3.141	19.738

Kaynak: GTHB, 2015 (Erişim tarihi, 30.12.2015)

Ek Tablo 13. Türkiye’de Kümes Hayvanları Kesilen Hayvan Sayısı ve Et Miktarı

Yıllar	Tavuk		Hindi	
	Kesilen hayvan sayısı (bin adet)	Et (ton)	Kesilen hayvan sayısı (bin adet)	Et (ton)
1996	258.865	420.609	227	1.027
1997	310.257	471.415	115	376
1998	308.427	486.710	101	702
1999	376.284	596.880	1.424	12.744
2000	413.963	643.457	2.292	19.274
2001	370.910	614.745	1.707	15.125
2002	416.002	696.187	2.412	30.401
2003	512.750	872.419	3.637	32.801
2004	512.239	876.774	4.182	37.623
2005	538.900	936.697	4.417	42.709
2006	495.566	917.659	1.747	17.062
2007	604.836	1.068.454	3.620	31.467
2008	617.986	1.087.682	3.454	35.451
2009	717.401	1.293.315	2.982	30.242
2010	843.898	1.444.059	3.657	31.965
2011	963.245	1.613.309	4.044	36.331
2012	1.047.783	1.723.919	4.764	41.931
2013	1.060.673	1.758.363	4.574	39.627
2014	1.109.742	1.894.669	5.174	48.662
2015 ¹	938.685	1.598.028	4.318	43.688

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi, 12.12.2015)
1/10 aylık veridir.

Tablo 14. Türkiye Yumurta Üretimi (milyon adet)

Yıllar	Yumurta Üretimi (milyon adet)	Yıllar	Yumurta Üretimi (milyon adet)
1991	7.668	2003	12.667
1992	8.215	2004	11.056
1993	10.006	2005	12.052
1994	9.845	2006	11.734
1995	10.269	2007	12.725
1996	9.787	2008	13.191
1997	12.089	2009	13.833
1998	13.888	2010	11.840
1999	14.090	2011	12.955
2000	13.509	2012	14.911
2001	10.575	2013	16.497
2002	11.555	2014	17.145

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi, 25.12.2015)

Not: 2010 yılından itibaren yumurta miktarına köy tavukçuluğu dahil değildir

Ek Tablo 15. Türkiye Tavuk Eti İhracatı (ton, bin dolar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
Miktar (ton)								
Irak	9.095	49.691	60.530	116.005	158.824	200.446	209.881	141.660
Tacikistan	8.290	9.750	8.858	11.709	13.094	14.360	17.432	12.564
Suriye	178	171	113	647	705	21.358	17.255	13.338
Rusya	22	-	41	335	80	-	16.948	21.059
Kongo D.C.	815	54	1.716	4.325	5.026	7.380	11.641	7.664
Libya	-	-	-	9.337	12.322	9.586	11.007	12.765
Gürcistan	612	235	281	2.267	4.538	8.157	10.721	4.432
Kongo	107	1.983	2.895	6.335	12.499	6.788	9.180	5.525
Angola	2.476	593	716	2.022	4.280	5.712	7.363	6.597
Azerbaycan	7.852	4.054	5.789	7.011	6.060	5.723	3.814	1.663
Diğer	16.659	11.963	17.105	28.605	38.511	23.514	21.697	16.184
Toplam	46.106	78.495	98.044	188.598	255.937	303.025	336.939	243.450
Değer (bin dolar)								
Irak	16.531	91.253	118.170	241.106	340.112	421.301	415.282	237.849
Libya	-	-	-	20.370	27.095	20.227	20.751	22.139
Suriye	323	142	64	392	828	19.074	19.925	16.185
Rusya	50	-	57	192	45	-	15.237	7.849
Kongo D.C.	732	63	1.909	5.133	6.271	9.070	13.665	9.123
Gürcistan	482	266	237	2.284	4.906	8.776	11.373	4.375
Kongo	98	1.772	2.952	6.654	15.528	8.646	10.904	6.962
Tacikistan	5.416	5.978	5.375	6.236	7.509	8.210	9.543	5.145
Angola	2.262	529	800	2.220	5.363	7.206	9.036	7.634
Azerbaycan	14.739	7.728	9.763	10.953	9.151	9.754	7.045	1.837
Diğer	16.624	10.406	21.388	37.074	64.202	34.577	30.010	21.381
Toplam	57.258	118.136	160.716	332.615	481.010	546.841	562.772	340.479

Kaynak: TÜİK,2015.(Erişim tarih,13.12.2015)

1/10 aylık veridir.

Ek Tablo 16. Türkiye Hindi Eti İhracatı (ton, bin dolar)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
Miktar (ton)								
Rusya Fed.	-	-	-	331	258	747	2.450	346
Tacikistan	579	54	482	421	479	1.499	1.466	251
Benin	-	-	-	46	143	429	892	444
BAE	-	-	-	91	337	281	375	205
Gabon	25	-	-	142	125	152	318	378
Azerbaycan	295	177	14	111	296	245	301	98
Tunus	-	-	-	-	526	-	175	-
Kuveyt	-	24	68	46	205	155	156	156
Angola	-	-	-	124	216	167	126	82
Kongo Dem. Cum.	-	-	-	24	-	179	125	155
Diğer	382	183	378	635	673	1.066	658	882
Toplam	1.281	438	942	1.971	3.258	4.920	7.041	2.998
Değer (bin dolar)								
Rusya Fed.	-	-	-	1.190	650	2.807	7.438	655
BAE	-	-	-	351	1.249	1.069	1.588	804
Benin	-	-	-	84	260	725	1.404	630
Azerbaycan	295	493	54	377	1.024	866	1.094	357
Tacikistan	579	279	268	223	297	1.490	1.027	460
Tunus	-	-	-	-	2.034	-	726	-
Kuveyt	-	80	272	194	804	631	650	686
Gabon	25	-	-	141	178	296	506	513
Irak	50	70	203	398	421	1.169	299	292
Ekvator Ginesi	-	3	36	43	130	267	160	313
Diğer	620	105	152	1.304	863	1.412	828	870
Toplam	1.569	1.031	984	4.303	7.911	10.731	15.720	5.579

Kaynak: TUIK, 2015. (Erişim tarih, 13.12.2015)

1/10 aylık veridir.

Ek Tablo 17. Türkiye Tavuk Yumurtası İhracatı (bin adet, bin dolar)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹
Miktar (bin adet)								
Irak	1.148.622	1.205.045	1.853.613	3.241.439	4.723.385	4.104.628	4.701.770	2.177.048
Suriye	103.807	112.366	421.849	82.365	11.767	103.706	340.247	340.074
İsrail	3.896	73.971	82.563	68.783	75.592	420.609	202.229	146.606
Azerbaycan	25.905	24.573	21.201	93.805	34.159	42.136	53.462	35.377
BAE	-	1.026	5.962	4.150	19.835	20.410	18.647	52.617
Gürcistan	2.527	3.432	107	1.179	2.330	18.288	18.344	89
Özbekistan	850	2.414	1.646	1.746	4.408	11.492	13.164	1.594
Katar	315	-	316	360	-	12.165	5.494	17.397
Ege Ser. Bölğ.	3.223	5.732	10.133	7.075	590	278	4.398	346
Türkmenistan	-	366	-	41.006	383.830	3.272	3.615	-
Diğer	48.124	39.277	34.211	433.301	55.139	56.395	11.415	78.410
Toplam	1.337.269	1.468.202	2.431.600	3.975.209	5.311.035	4.793.380	5.372.785	2.849.557
Değer (bin dolar)								
Irak	95.547	96.429	108.647	211.776	318.712	360.143	324.953	159.772
Suriye	9.585	10.462	30.257	6.179	1.001	11.608	33.170	24.676
İsrail	395	7.604	7.136	5.967	7.429	10.275	18.392	12.712
Azerbaycan	3.918	3.992	4.757	11.080	8.164	9.413	13.832	10.313
Özbekistan	184	845	681	731	1.703	3.997	4.963	639
Gürcistan	685	835	38	334	765	2.333	1.663	22
BAE	-	67	424	361	1.477	1.721	1.484	4.089
Katar	28	-	20	25	-	979	745	1.430
Suudi Arabistan	4.673	1.164	64	14	880	2.692	609	4.593
Ege Serbest Bölgesi	309	529	839	624	54	24	395	32
Diğer	3.632	4.686	3.304	46.729	5.872	2.847	1.216	9.877
Toplam	118.957	126.612	156.166	283.819	346.057	406.033	401.423	228.154

Kaynak: TÜİK,2015.(Erişim tarih,13.12.2015)

1/10 aylık veridir.

Ek Tablo 18. Türkiye Tavuk Eti İthalatı (kg, dolar)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2.015 ¹
Miktar (kg)								
Irak	231.249	133.985	36.781	138.569	260.696	247.437	227.478	447.926
Bosna-Hersek	-	-	-	-	-	-	52.000	16.080
Gürcistan	-	-	-	-	-	-	23.250	23.000
ABD	-	-	-	-	-	-	200	-
Hong Kong	-	-	-	-	-	52.000	-	-
Kırgızistan	-	-	-	-	-	13.114	-	-
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	404.000	912.626	366.976	390.460	68.000	-	-	-
Suriye	-	19.500	-	-	16.392	-	-	46.040
Diğer	-	15.000	21.850	-	24.126	-	-	263.919
Toplam	635.249	1.081.111	425.607	529.029	369.214	312.551	302.928	796.965
Değer (dolar)								
Irak	528.381	226.316	66.103	278.430	602.026	563.204	449.568	767.851
Bosna-Hersek	-	-	-	-	-	-	163.816	28.446
Gürcistan	-	-	-	-	-	-	31.563	6.515
ABD	-	-	-	-	-	-	680	-
Hong Kong	-	-	-	-	-	40.170	-	-
Kırgızistan	-	-	-	-	-	57.154	-	-
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	142.073	1.080.751	658.025	949.295	118.266	-	-	-
Suriye	-	15.055	-	-	38.435	-	-	53.730
Diğer	-	33.075	7.656	-	64.556	-	-	362.052
Toplam	670.454	1.355.197	731.784	1.227.725	823.283	660.528	645.627	1.218.594

Kaynak: TÜİK,2015. (Erişim tarihi;27.12.2025)

1/10 aylık veridir.

Ek Tablo 19. Türkiye Tavuk Yumurtası İthalatı (Gallus Domesticus) (bin adet, bin dolar)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miktar (bin adet)								
İngiltere	4.512	5.225	4.323	4.180	1.888	11.466	23.802	12.024
Almanya	-	-	-	-	-	2.257	5.061	5.342
Irak	-	572	-	738	991	1.740	720	3.757
Macaristan	-	-	-	-	-	-	406	-
Brezilya	-	246	1.676	4.847	5.122	3.416	86	-
Hollanda	-	-	-	-	-	-	80	98
ABD	-	-	-	-	132	293	-	164
Diğer	955	335	2	1.374	-	-	-	884
Toplam	5.467	6.379	6.002	11.139	8.134	19.172	30.154	22.269
Değer (bin dolar)								
İngiltere	3.819	4.007	3.408	3.842	1.861	11.065	24.134	10.424
Almanya	-	-	-	-	-	1.895	4.335	3.947
Irak	-	64	-	71	114	179	63	272
Macaristan	-	-	-	-	-	-	376	-
Brezilya	-	289	1.760	5.281	5.042	3.265	39	-
Hollanda	-	-	-	-	-	-	102	85
ABD	-	-	-	-	116	245	-	158
Diğer	71	38	25	109	-	-	-	112
Toplam	3.889	4.399	5.192	9.303	7.133	16.649	29.049	14.997

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi: 27.12.2025)
1/10 aylık veridir.

Ek Tablo 20. Türkiye Kümes Hayvancılığı Üretici Fiyatları (TL/baş, adet)

Et Tavuğu (TL/baş)													
Yıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ort.
2009	5,27	5,39	5,44	5,37	5,75	6,28	6,12	6,07	5,80	6,13	7,86	6,46	5,99
2010	6,98	6,83	7,06	7,10	7,48	7,54	7,44	7,62	6,85	7,09	7,15	7,16	7,19
2011	10,14	10,87	11,18	11,34	11,26	11,28	11,27	10,36	10,38	10,77	11,08	11,09	10,92
2012	10,94	10,99	11,01	11,03	10,98	11,03	11,01	11,10	11,03	11,49	11,04	11,35	11,08
2013	9,91	9,95	10,07	9,98	10,03	10,03	10,03	10,03	10,03	10,03	10,03	10,03	10,01
Yumurta Tavuğu (TL/baş)													
2009	8,57	8,59	8,61	8,61	8,65	8,68	8,64	8,75	8,80	8,90	9,00	9,35	8,76
2010	9,35	9,64	9,65	9,72	9,65	9,36	9,60	9,59	9,53	9,61	9,74	9,51	9,58
2011	10,34	10,57	10,73	10,71	10,73	10,82	10,90	10,81	10,94	11,19	11,20	11,31	10,85
2012	10,98	10,94	11,07	11,04	11,17	11,04	11,02	11,07	11,03	11,16	11,17	11,22	11,08
2013	11,61	11,58	11,74	11,66	11,67	11,67	11,67	11,67	11,73	11,77	11,77	11,78	11,69
Hindi (TL/baş)													
2009	27,44	26,22	27,23	27,38	27,44	28,03	28,25	28,09	28,01	29,52	31,31	32,87	28,48
2010	33,06	36,35	36,25	36,54	36,24	36,05	35,98	35,68	36,65	39,40	39,41	40,55	36,85
2011	44,45	46,19	44,37	45,62	45,11	45,17	45,53	45,82	46,45	46,35	46,59	48,92	45,88
2012	50,56	49,20	48,40	48,23	47,66	47,24	48,28	49,14	48,10	48,44	47,53	49,71	48,54
2013	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yumurta (TL/adet)													
2009	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,20	0,21	0,21	0,21	0,21	0,22	0,21
2010	0,22	0,23	0,23	0,23	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	0,22	0,21	0,21	0,22
2011	0,22	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,23	0,24	0,29	0,28	0,28	0,24
2012	0,27	0,27	0,27	0,27	0,25	0,26	0,25	0,25	0,29	0,29	0,29	0,30	0,27
2013	0,24	0,23	0,22	0,22	0,21	0,21	0,19	0,20	0,21	0,22	0,22	0,22	0,22
2014	0,24	0,24	0,23	0,22	0,21	0,23	0,22	0,23	0,24	0,23	0,23	0,23	0,23
2015	0,23	0,24	0,24	0,23	0,22	0,23	0,24	0,25	0,26	0,26	0,26	-	0,24

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarih, 13.12.2015)

Ek Tablo 21. Türkiye Tavuk Eti ve Yumurta Tüketici Fiyatları (kg, adet)

Yıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ortalama
Tavuk Eti (kg)													
2008	3,77	4,50	4,54	4,41	4,77	4,26	4,29	4,51	4,90	4,65	4,14	4,06	4,40
2009	4,44	4,81	5,19	5,43	5,61	5,33	5,42	5,73	5,96	6,09	6,01	5,72	5,48
2010	5,44	5,77	6,22	6,40	5,93	5,35	5,66	6,14	6,49	5,89	5,26	4,96	5,79
2011	5,24	5,47	5,78	6,03	6,00	5,64	5,73	6,25	6,36	6,08	5,87	5,65	5,84
2012	5,71	6,33	6,82	6,70	6,46	6,35	6,56	6,97	7,27	7,09	6,77	6,42	6,62
2013	6,34	6,91	7,35	7,61	7,31	6,72	6,83	7,12	6,68	6,21	6,21	6,47	6,81
2014	7,13	7,53	7,73	7,64	7,24	7,14	7,49	7,57	7,32	7,00	6,75	6,67	7,27
2015	6,91	7,14	7,11	7,23	7,42	7,08	7,78	7,81	7,50	7,20	6,85	6,80	7,24
Yumurta (adet)													
2008	0,20	0,20	0,19	0,18	0,17	0,17	0,17	0,21	0,20	0,20	0,23	0,25	0,20
2009	0,25	0,24	0,25	0,25	0,23	0,20	0,19	0,21	0,23	0,23	0,24	0,25	0,23
2010	0,23	0,24	0,23	0,22	0,19	0,18	0,19	0,19	0,19	0,22	0,22	0,21	0,21
2011	0,21	0,22	0,23	0,21	0,21	0,22	0,23	0,24	0,28	0,34	0,31	0,30	0,25
2012	0,31	0,32	0,32	0,30	0,25	0,25	0,25	0,26	0,33	0,33	0,30	0,31	0,29
2013	0,31	0,29	0,29	0,28	0,25	0,27	0,26	0,31	0,33	0,35	0,36	0,36	0,30
2014	0,37	0,37	0,36	0,34	0,32	0,36	0,33	0,36	0,39	0,38	0,35	0,37	0,36
2015	0,37	0,38	0,38	0,35	0,33	0,37	0,37	0,39	0,45	0,44	0,43	0,43	0,39

Kaynak: TÜİK,2015.(Erişim tarih,13.12.2015) , TEPGE Hesaplamaları

Ek Tablo 22. İllere Göre Kümes Hayvanları Sayısı (İlk 30) (adet)

		Mevcut Sayı			
Yumurta Tavuğu		Hindi		Et Tavuğu	
Afyon	12.720.000	Erzurum	12.792	Bolu	31.880.500
Konya	10.934.035	Erzincan	3.445	Manisa	25.868.006
Manisa	9.110.284	Bayburt	2.218	Balıkesir	25.533.677
Balıkesir	6.583.220	Ağrı	42.160	Sakarya	22.059.700
İzmir	4.929.472	Kars	37.250	İzmir	13.830.325
Ankara	4.862.862	Iğdır	6.720	Mersin	8.000.039
Bursa	4.134.030	Ardahan	17.925	Uşak	7.785.600
Çorum	4.065.605	Malatya	2.724	Düzce	7.732.870
Kayseri	3.521.519	Elazığ	12.088	Kocaeli	7.457.180
Mersin	2.210.471	Bingöl	32.804	Ankara	6.610.440
Gaziantep	1.840.978	Tunceli	610	Bursa	4.873.950
Denizli	1.789.475	Van	17.330	Zonguldak	4.861.150
Sakarya	1.768.800	Muş	62.955	Çanakkale	4.854.370
Samsun	1.408.734	Bitlis	9.378	Adana	3.806.290
Eskişehir	1.184.656	Hakkari	8.950	Eskişehir	3.479.985
Amasya	1.156.800	Gaziantep	15.794	Elazığ	3.293.540
Kütahya	1.109.559	Adıyaman	2.388	Aydın	2.335.080
İstanbul	1.000.040	Kilis	2.020	Malatya	2.302.688
Karaman	954.648	Şanlıurfa	117.961	Çankırı	2.142.500
Nevşehir	827.750	Diyarbakır	72.973	Denizli	1.773.550
Adana	748.414	Mardin	34.512	Samsun	1.740.400
Yozgat	738.451	Batman	61.995	Bilecik	1.045.250
Tekirdağ	729.627	Şırnak	10.575	Bartın	764.000
Elazığ	672.410	Siirt	8.384	Konya	760.100
Bolu	647.750	İstanbul	108.774	İstanbul	612.000
Kocaeli	616.860	Tekirdağ	31.695	Karabük	593.050
Kırıkkale	614.325	Edirne	13.792	Çorum	492.500
Aydın	612.572	Kırklareli	13.609	Hatay	479.841
Hatay	593.162	Balıkesir	155.983	Gaziantep	389.500
Diyarbakır	522.510	Çanakkale	7.492	Afyon	329.000

Kaynak: TÜİK, 2015. (Erişim tarihi, 31.12.2015)

Kaynaklar

- Anonim 2015a, (www.wikipedia.org)
- Anonim 2015b, T.C. Ekonomi Bakanlığı Kanatlı Et Sektörü Raporu 2014
- TEPGE 2015, Kümes Hayvancılığı Ürün Raporu 2014
- Yıldırım T., İstanbul Ticaret Odası Hindi Sektörü Profil Araştırması, 2004, İstanbul
- Koyubence, N., Konca, Y., Türkiye ve Avrupa Birliğinde Hindi Eti Üretimi , Tüketimi ve Politikaları, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 2010, 47(2):201-209, İzmir
- USDA,2015, Livestock, Dairy and Poultry Outlook (Nov. 17,2015)
- Erdem P.; ‘‘Türk tavukçuluk Sektörü Avrupa Birliğine Hazır mı?’’, İzmir Ticaret Odası Yayınları, 2006
- Anonim 2015, Tavukçuluk (Erişim tarihi; 25.12.2015)
- <http://isparta.tarim.gov.tr/Belgeler/Faydal%C4%B1%20Bilgiler/Hayvansal%20Yeti%C5%9Ftircilik/K%C3%BCmes%20Hayvanc%C4%B1%4%B1%4%9F%C4%B1.pdf>
- Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (Yum-Bir), www.yum-bir.org
- Beyaz Et Sanayiciler ve Damızlıkçıları Birliği (BESD-BİR), www.besd-bir.org
- TÜİK, 2015. Tarım İstatistikleri, Dış Ticaret İstatistikleri ve Fiyat İstatistikleri Veritabanları, <http://www.tuik.gov.tr>
- GTHB, 2015, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı,
- ITC 2015, www.trademap.org.
- Food And Agriculture Organization Of The United Nations (FAO), www.fao.org
- U.S. Department of Agriculture (USDA), www.usda.gov

Durum ve Tahmin
KÜMES HAYVANCILIĞI
2015

ARALIK 2015

TEPGE YAYIN NO: 265

ISBN: 978-605-9175-40-1

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TEPGE

<http://www.tepge.gov.tr>

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kampüsü

3 Nolu Giriş

Eskişehir Yolu 9. Km

Lodumlu / ANKARA

Telefon: 0. 312. 287 58 33

Faks: 0. 312. 287 54 58

